

НАРЕДБА 6 от 24.02.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи

Издадена от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, обн., ДВ, бр. 31 от 4.04.2014 г., в сила от 4.04.2014 г.

ЧАСТ ПЪРВА

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С тази наредба се определят условията и редът за:

1. присъединяване на обекти на клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните мрежи;
2. присъединяване на обекти на производители към преносната или към разпределителните мрежи;
3. промени в присъединяването на съществуващи присъединени към електрическите мрежи обекти и електрически централи;
4. присъединяване на обекти на мрежови оператори към електрически мрежи на други оператори;
5. сключване на договорите за присъединяване;
6. преустановяване присъединяването на обекти на клиенти и на електрически централи.

(2) С наредбата се определят и границите на собственост между електрическите съоръжения на клиентите/производителите и електрическите съоръжения, елементи на преносната/разпределителната мрежа.

Чл. 2. (1) Обекти на клиенти и производители на електрическа енергия се присъединяват към съответната електрическа мрежа при технически условия и начин, определени от съответния мрежови оператор.

(2) Искането за присъединяване на обект за производство или потребление на електрическа енергия се подава към съответния мрежови оператор, на чиято лицензионна територия ще бъде обектът.

(3) Мрежовият оператор, към чиято мрежа може да се осъществи присъединяването, издава и договаря с лицето, поискало присъединяването:

1. становище за условията и начина на присъединяване:

2. предварителен договор за присъединяване, когато такъв се изисква, сключен между преносното или съответното разпределително предприятие и лицето, поискало присъединяването;

3. договор за присъединяване, сключен между преносното или съответното разпределително предприятие, към чиято мрежа ще се осъществи присъединяването, и лицето, поискало присъединяването на обекта.

(4) Проучването за присъединяване и издаването на становище за условията и начина на присъединяване се извършва след представяне на валидна виза за проектиране или влязъл в сила ПУП, когато издаването им е задължително съгласно разпоредбите на Закона за устройство на територията (ЗУТ). Предварителният договор за присъединяване се сключва преди изготвянето на инвестиционния проект за изграждане или преустройство на присъединявания обект.

(5) Договорът за присъединяване се сключва след одобряването на инвестиционния проект и издаване на разрешение за строеж за изграждане или преустройство на присъединявания обект, когато издаването им е задължително съгласно разпоредбите на ЗУТ.

(6) Преносът на електрическа енергия от присъединявания обект към съответната мрежа и от мрежата към обекта се осъществява след въвеждането в експлоатация на обекта, включително и на съоръженията за присъединяване, при условията и по реда на ЗУТ.

Чл. 3. (1) Присъединяваният обект трябва да отговаря на техническите изисквания на тази наредба и на наредбите и правилата по чл. 83, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ).

(2) Мрежовите оператори могат да отказват присъединяването на обект, когато не отговаря на изискванията по ал. 1 и застрашава надеждната работа на електроенергийната система (ЕЕС), сигурността и качеството на снабдяването на клиентите с електрическа енергия, здравето и живота на гражданите и собствеността на трети лица.

ЧАСТ ВТОРА

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ НА КЛИЕНТИ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ КЪМ ЕЛЕКТРИЧЕСКИТЕ МРЕЖИ

Глава втора

РЕД ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ НА КЛИЕНТИ

Раздел I

Искане за проучване на условията за присъединяване

Чл. 4. (1) За проучване на условията за присъединяване на обект на клиент към електрическата мрежа се подава писмено искане до съответния мрежови оператор по местонахождение на обекта в случаите:

1. при изграждане на нов обект;
2. при преустройство на обект по реда на ЗУТ;
3. при увеличаване на договорената присъединена мощност на съществуващ, присъединен към електрическата мрежа обект;
4. при обособяване на нов обект със самостоятелно измерване на електрическата енергия чрез отделяне от съществуващ обект, който е присъединен към електрическата мрежа;
5. при промяна на броя на фазите независимо от това, дали се променя договорената присъединена мощност;
6. при изграждане на нови съоръжения за присъединяване, свързано с повишаване на категорията по осигуреност на електроснабдяването;
7. за временно електроснабдяване на строителни обекти;
8. за временно електроснабдяване на преместваеми обекти по смисъла на ЗУТ;
9. за електроснабдяване на приемници на електрическа енергия в незастроен имот;
10. за електроснабдяване на съществуващ обект, който не е присъединен към електрическата мрежа;
11. за присъединяване на обект с прекратен достъп до мрежата;
12. при искане за допълнително захранване, при запазване категорията на осигуреност.

(2) Искането по ал. 1 се подава от лице, което:

1. е възложител – за случаите по ал. 1, т. 1, 2 и 7;

2. е собственик, ползвател или наемател – за случаите по ал. 1, т. 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 и 12;

3. има разрешение за поставяне на преместваем обект, издадено по реда на ЗУТ – за случаите по ал. 1, т. 8.

(3) Когато нивото на напрежението за електроснабдяване на обекта е определено, искането по ал. 1 се подава към оператора на преносната мрежа или към оператора на съответната разпределителна мрежа по местонахождение на обекта, а когато нивото не е определено – към оператора на разпределителна мрежа.

(4) Когато в обекта ще се изградят и електропроизводствени мощности, които да работят в паралел с мрежата, освен искането по ал. 1 се подават и документи по реда на част трета.

(5) Проучването се заплаща по ценоразпис на услугите на съответния мрежови оператор, утвърден от ДКЕВР.

Чл. 5. (1) Искането за проучване на условията за присъединяване на обект към електрическата мрежа се подава по образец, предоставен от съответния мрежови оператор.

(2) Към искането по ал. 1 се прилагат копия на:

1. виза за проектиране на присъединявания обект или влязъл в сила подробен устройствен план (ПУП), когато издаването им е задължително съгласно разпоредбите по ЗУТ – в случаите по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2 и 7;

2. документ, удостоверяващ вещното право върху обекта/имота или нотариално заверен договор за наем – в случаите по чл. 4, ал. 1, т. 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 и 12;

3. разрешение за поставяне на преместваем обект – в случаите по чл. 4, ал. 1, т. 8.

(3) Когато лицето по чл. 4, ал. 2 е наемател на обекта, към искането се прилага нотариално заверено съгласие на собственика за подаване на искането по образец, предоставен от съответния мрежови оператор.

(4) Когато представените документи са непълни или не отговарят на изискванията на наредбата, съответният мрежови оператор писмено уведомява лицето, което е подало искането, в 14-дневен срок от датата на подаването му.

(5) Лицето, подало искането, отстранява непълнотите и несъответствията в документите или представя допълнително необходимите документи и информация в 30-дневен срок от датата на получаване на

уведомлението по ал. 4.

(б) Процедурата по присъединяване на обекта се прекратява, когато лицето, подало искането, не отстрани непълнотите и несъответствията в документите или не представи допълнително необходимите документи и информация в срока по ал. 5.

Чл. 6. (1) В искането по чл. 4 се посочват:

1. точният адрес и предназначението на обекта;

2. броят на бъдещите клиенти;

3. предоставената мощност;

4. присъединената мощност само за лицата по чл. 34, ал. 4;

5. броят на фазите;

6. броят на независимите източници за електрозахранване на присъединявания обект в съответствие с изискванията на присъединяваното лице за категория по осигуреност на снабдяването с електрическа енергия;

7. срокът за въвеждане на обекта в експлоатация и на етапите, ако се въвежда поетапно;

8. точен адрес за кореспонденция;

9. видът на приемниците на електрическа енергия, включително и тези, които могат да предизвикат недопустимо влошаване на показателите за качеството на електрическата енергия, доставяна на други клиенти.

(2) В искането по ал. 1 се посочва предоставената мощност за целия обект, включително и в случаите на поетапно въвеждане в експлоатация на отделни части на присъединявания обект.

(3) При присъединяване за временно електроснабдяване в искането се посочва и периодът за извършване на дейностите, за които е необходимо временното снабдяване с електрическа енергия.

(4) Лицата по чл. 4, ал. 2 могат да посочат и други характеристики на присъединявания обект, за които считат, че са от значение за извършване на проучването на условията за присъединяване.

(5) За извършване на проучването съответният мрежови оператор може да поиска допълнителна информация за характеристиките на присъединявания обект, свързана с правилата за управление на ЕЕС и разпределителните мрежи по чл. 83 ЗЕ.

Раздел II

Условия за присъединяване

Чл. 7. (1) Съответният мрежови оператор определя условия за присъединяване на обекта.

(2) Операторът на разпределителната мрежа съгласува с оператора на преносната мрежа условията за присъединяване на обект на клиента към разпределителната мрежа в случаите, когато присъединяването на обекта:

1. води до промени в договорите, сключени между двата мрежови оператора;

2. налага изграждане или реконструиране на съоръжения както в разпределителната, така и в преносната мрежа.

(3) Операторът на преносната мрежа съгласува условията за присъединяване на обекти по ал. 2 в срок до 30 дни от получаване на информацията за необходимо съгласуване от оператора на разпределителната мрежа.

(4) Съответният мрежови оператор създава досие за всеки присъединяван обект, в което се съхраняват всички документи по присъединяването.

Чл. 8. (1) Условията за присъединяване на обекта се определят съобразно:

1. изискванията на ЗЕ, наредбите и правилата по чл. 83, ал. 1 ЗЕ;

2. предоставената информация в искането по чл. 4, включително за географското (териториалното) разположение на обекта;

3. резултатите от извършеното проучване за техническите възможности и начина на присъединяване към електрическата мрежа;

4. оптималната схема за присъединяване.

(2) Когато при проучване на условията за присъединяване на обекта се установи, че не е възможно присъединяването да се осъществи към оператора на мрежа, приел искането, той го препраща заедно с постъпилите документи към оператора на друга мрежа и уведомява за това лицето, подало искането, в срок от 14 дни.

(3) Когато операторът на разпределителната мрежа прецени, че е възможно при условията на чл. 117, ал. 2 ЗЕ да присъедини обект на клиент, който се намира на територията на друг оператор на разпределителната мрежа, той определя условията за присъединяване след получаване на писмено разрешение за извършване на присъединяването от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР).

(4) Операторът на разпределителната мрежа може при условията на чл. 117, ал. 8 ЗЕ да присъедини обект на клиент към съоръжение/уредба – собственост на трето лице, когато липсва техническа възможност за присъединяването му в искания срок.

(5) В случаите по ал. 4 съответният мрежови оператор съгласува условията за присъединяване със собственика на съоръжението/уредбата, към която се предвижда да се осъществи присъединяването, и сключва договор за ползване с него.

Чл. 9. (1) Условията за присъединяване съдържат техническите изисквания на съответния мрежови оператор към съоръженията в присъединявания обект и информация за съоръженията за присъединяване относно:

1. предоставената мощност;

2. номиналното напрежение на електрическата мрежа, към която ще бъде присъединен обектът;

3. начина и местата на присъединяване към съществуващата електрическа мрежа, в т.ч. и необходимо разширение и/или повишаване на преносните възможности на съществуващата електрическа мрежа;

4. сервитутните зони на съоръженията – размери и видове сервитутни права;

5. схемите на уредбите с брой на полетата за присъединяване и на резервните полета за развитие на електрическата мрежа в района;

6. групите на свързване и начин на заземяване на звездните центрове на силовите трансформатори;

7. метрологичните и техническите характеристики на токовите и напреженовите трансформатори за търговско измерване;

8. комутационните апарати;

9. релейните защиты и устройства за автоматика и препоръки за техните настройки;

10. системите за автоматично регулиране и техните настройки;

11. мерките за защита от пренапрежения;

12. съоръженията за телемеханика;

13. средствата за връзка с оператора на електрическата мрежа;

14. вида, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване на продаваната електрическа енергия.

(2) Съответният мрежови оператор определя вида, местоположението и устройството на съоръженията за присъединяване в съответствие с изискванията:

1. на органа, който одобрява инвестиционния проект и издава разрешението за строеж;

2. на правилата по чл. 83, ал. 1 ЗЕ;

3. за устройството, техническата безопасност и експлоатацията на електрическите уредби, електропроводи и съоръжения;

4. на техническите спецификации на съответния мрежови оператор.

(3) В условията за присъединяване се определят и:

1. задълженията на страните по изграждане на присъединяването;

2. крайният срок за изграждане на присъединяването;

3. задълженията на страните по предоставяне на вещни права на територията на имота и/или осигуряване на сервитутни права в имоти на трети лица.

(4) Съответният мрежови оператор определя ниво на напрежението в зависимост от:

1. големината на присъединяваната мощност;
2. предназначението на обекта;
3. вида на приемниците на електрическа енергия;
4. преносната възможност на съществуващата електрическа мрежа;
5. плановете за развитие на съответната мрежа.

(5) В случаите по чл. 7, ал. 2 поставените допълнителни технически изисквания и условия от оператора на преносна мрежа се включват към условията и техническите изисквания на оператора на разпределителната мрежа.

(6) Цената за присъединяване се определя в договора за присъединяване при условията на действащата нормативна уредба.

Чл. 10. (1) Когато за осъществяване на присъединяването се налага в имота, където е разположен обектът за присъединяване, да се изгради съоръжение – елемент на преносната или на разпределителната мрежа, и това е технически и конструктивно допустимо, съответният мрежови оператор договаря със собственика на имота да прехвърли в негова полза правото на собственост на съответна част от имота, да учреди право на строеж или сервитутни права.

(2) Когато при проучването се установи, че присъединяваният обект и/или съоръженията за присъединяване засягат съществуващи електрически съоръжения, изместването им се извършва от и за сметка на клиента след сключване на договор и одобряване по реда на ЗУТ на съгласуваните проекти със съответния мрежови оператор, ако засегнатите съоръжения:

1. принадлежат към съответната електрическа мрежа; или
2. са електрически съоръжения за присъединяване на обекти на производител или клиент на електрическа енергия, собственост на трето лице, и са изградени по реда на ЗУТ.
- (3) Съответният мрежови оператор може безвъзмездно да ползва части от присъединявания обект за монтиране, поддържане и експлоатация на средства за измерване, комутационни устройства и други

съоръжения, свързани със захранването на обекта. Тези части от обекта не могат да бъдат използвани за други цели от съответния мрежови оператор.

(4) Съответният мрежови оператор предлага условията по ал. 1, 2 и 3 в предварителния договор за присъединяване.

Чл. 11. (1) Съответният мрежови оператор може мотивирано да откаже да присъедини изцяло или частично обект към електрическата мрежа при заявените условия:

1. при техническа невъзможност присъединяването да се осъществи в заявения срок за въвеждане на обекта в експлоатация;

2. когато присъединяването на обекта води до влошаване условията за снабдяване на други клиенти на електрическа енергия поради липса на необходимата мощност.

(2) В случаите по ал. 1 съответният мрежови оператор посочва причините за отказа и необходимите мерки за тяхното отстраняване, в т.ч. и за осигуряване на условия за присъединяване на обекта, съобразно плановете за развитие на мрежата и договорите с оператора на преносната мрежа, с други оператори на разпределителни мрежи и с клиенти.

(3) Лицето, подало искането за проучване на условията за присъединяване на обекта, може да обжалва отказа по ал. 1 пред ДКЕВР при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

Раздел III

Ред за сключване на предварителен договор и на договор за присъединяване

Чл. 12. (1) Съответният мрежови оператор изготвя и предлага на лицата по чл. 4, ал. 2:

1. проект на предварителен договор за присъединяване, включващ условията за присъединяване, когато тези лица са възложители на обекти, които се изграждат или преустройват по реда на ЗУТ;

2. писмено становище за условията за присъединяване – във всички останали случаи.

(2) Срокът за изпълнение на задължението по ал. 1 е 30 дни, считано от датата на постъпване на искането за проучване, с изключение на случаите по чл. 4, ал. 1, т. 8.

(3) В случаите по чл. 5, ал. 5 сроковете започват да текат след отстраняване на непълнотите в документацията.

(4) При сложни схеми на присъединяване сроковете по ал. 2 могат да се удължат по взаимно споразумение между страните.

(5) В случаите по чл. 8, ал. 2 и 3 сроковете по ал. 2 започват да текат от датата на получаване на писмено разрешение за присъединяване от ДКЕВР.

(6) В случаите по чл. 7, ал. 2 срокът за издаване на предварителен договор от оператора на разпределителната мрежа се удължава със срока на съгласуване на условията за присъединяване от страна на оператора на преносната мрежа.

(7) При непостигане на споразумение по предложените в проекта на предварителния договор или в становището условия за присъединяване те могат да се обжалват при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

Чл. 13. (1) След сключване на предварителен договор клиентът подава за съгласуване работен проект част архитектурна и част електрически уредби и инсталации до границата на собственост.

(2) Когато в предварителния договор е предвидено присъединителните съоръжения да бъдат изградени по реда на чл. 21, ал. 5, клиентът предоставя за съгласуване работни проекти за присъединителните съоръжения.

(3) Мрежовият оператор съгласува представените части от работните проекти на електрическите уредби и съоръжения от присъединявания обект. Срокът за съгласуване е 15 дни, а при необходимост от съгласуване с оператор, който не е страна по предварителния договор, срокът се удължава със срока на необходимото съгласуване, но не повече от 30 дни от представяне на проектите.

Чл. 14. (1) Договор за присъединяване на обекти на клиенти към електрическата мрежа се сключва между съответния мрежови оператор и лицето:

1. сключило предварителен договор за присъединяване; или

2. на което е представено писмено становище за условията за присъединяване.

(2) Договор за присъединяване по ал. 1 може да се сключи и с лице, което е титуляр на право на собственост или друго вещно или облигационно право за ползване на обекта, за който друго лице има сключен предварителен договор за присъединяване или писмено становище за условията за присъединяване.

(3) За присъединяване на обекти по чл. 4, ал. 1, т. 7, 8 и 11 не се сключва договор за присъединяване и не се заплаща цена за присъединяване, когато за присъединяването:

1. не е необходимо проектиране и изграждане на съоръжения за присъединяване по реда на ЗУТ;

2. по чл. 4, ал. 1, т. 7 се изграждат съоръжения за присъединяване, които се използват и за

присъединяване на изграждания обект.

(4) В случаите по ал. 3 се заплаща цена по ценоразпис на услугите на съответния мрежови оператор, утвърден от ДКЕВР, а условията за присъединяване се уреждат със:

1. становище за условията за присъединяване – в случаите по ал. 3, т. 1;

2. договора за присъединяване на изграждания обект – в случаите по ал. 3, т. 2.

(5) В случаите по чл. 4, ал. 1, т. 5, при които не се променя предоставената мощност и не е необходимо проектиране и изграждане на съоръжения за присъединяване по реда на ЗУТ, се сключва договор и се заплаща цена за присъединяване, равна на преките разходи, които мрежовият оператор ще направи.

Чл. 15. (1) Лицето по чл. 14, ал. 1 или 2 подава до съответния мрежови оператор писмено искане за сключване на договор за присъединяване, към което прилага:

1. удостоверение за актуално състояние на търговеца или съответното юридическо лице, единен идентификационен код по търговския регистър;

2. нотариално заверено пълномощно на лицето, упълномощено да представлява лицето по чл. 14, ал. 1 или 2;

3. документ, удостоверяващ вещно право върху обекта, или договор за наем.

(2) За присъединяване на обекти по чл. 4, ал. 1, т. 1 и 2 към искането за сключване на договор за присъединяване възложителят прилага и:

1. влязло в сила разрешение за строеж на обекта;

2. одобрен инвестиционен проект – част архитектурна и част електрически уредби и инсталации на обекта в частта, засягаща монтирането на съоръженията за присъединяване и подхода към тях, съобразени с предварителния договор.

(3) В искането може да се предлагат промени на условия от предварителния договор за присъединяване или становището за условията за присъединяване.

(4) Когато лицето по ал. 1 не е собственик на обекта, то представя и нотариално заверено съгласие на собственика с определените в становището или предварителния договор условия, начин на присъединяване и

сервитутна(и) зона(и) на съоръженията.

(5) Когато искането е за временно електроснабдяване по чл. 4, ал. 1, т. 7 за нуждите на строителството, с изключение на случаите по чл. 14, ал. 3, се представя и сключен договор за присъединяване на изграждания обект.

(6) Когато представените документи са непълни или не отговарят на изискванията на наредбата, съответният мрежови оператор писмено уведомява лицето, което е подало искането, в 14-дневен срок от датата на подаването му.

(7) Лицето, подало искането, отстранява непълнотите и несъответствията в документите или представя допълнително необходимите документи и информация в 30-дневен срок от датата на получаване на уведомлението по ал. 6.

(8) Процедурата по присъединяване на обекта се прекратява, когато лицето, подало искането, не отстрани непълнотите и несъответствията в документите или не представи допълнително необходимите документи и информация в срока по ал. 7.

Чл. 16. (1) В едномесечен срок от подаване на искането за сключване на договор за присъединяване съответният мрежови оператор:

1. подготвя договора;

2. изпраща писмена покана до лицето, подало искане по чл. 15, ал. 1 за сключване на договора за присъединяване.

(2) Когато не е започнала процедура по ал. 1, в срок от една година от сключването на предварителния договор или представянето на становището за условията за присъединяване по причина, зависеща от лицето по чл. 14, процедурата по присъединяване се прекратява. За започване на нова процедура по присъединяване на обекта възложителят подава ново искане за присъединяване на обекта по реда на чл. 4.

Раздел IV

Договор за присъединяване на обекти на клиенти

Чл. 17. (1) С договора за присъединяване се определят:

1. правата и задълженията на съответния мрежови оператор;

2. правата и задълженията на лицето по чл. 14;

3. необходимите условия за присъединяване на обекта към съответната мрежа.

(2) Договорът за присъединяване се съобразява с интересите на страните и с реалните технически възможности на електрическата мрежа в района на обекта към датата на сключването му.

Чл. 18. (1) Договорът за присъединяване може да предвижда етапност при изграждане на съоръженията за присъединяване по отношение на:

1. предоставена и присъединена мощност;

2. изграждане на второ независимо присъединяване при необходимост за обекта да бъде осигурена от възложителя по-висока категория по осигуреност на електроснабдяването съгласно наредбата по чл. 83, ал. 1, т. 1 ЗЕ;

3. ниво на напрежение;

4. брой на фазите.

(2) В договора по ал. 1 се определя цена за всеки етап, съответстваща на предоставената и присъединена мощност и категорията по осигуреност на електроснабдяването.

(3) Всички демонтажни работи на съоръжения в отделните етапи се изпълняват от съответния мрежови оператор и са за сметка на страната, заявила етапите за изграждане на съоръженията.

Чл. 19. (1) В договора за присъединяване се включват клаузи за:

1. вида и техническите параметри на съоръженията за присъединяване и електрическите уредби и съоръжения на клиента, както и задълженията за изграждането им съгласно:

а) предварителния договор или становището за условията за присъединяване;

б) съгласуваните работни проекти на електрическите уредби и съоръжения от присъединявания обект;

2. предоставената мощност, която съответният мрежови оператор ще осигурява на границата на собственост, диференцирана по категории по осигуреност на електроснабдяването;

3. присъединената мощност, за която са оразмерени съоръженията за присъединяване, диференцирана по категории по осигуреност на електроснабдяването;

4. нивото на напрежение и броя на фазите на границата на собственост;
5. вида, техническите параметри, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване, на управляващите и комуникационни устройства към тях, както и тарифите за измерване на електрическата енергия;
6. границите на собственост на електрическите съоръжения;
7. техническите средства, режима и начина за управление на товарите на клиента;
8. техническите средства за телемеханика в уредбите на клиента;
9. техническите параметри на собствен резервен източник на електрическа енергия;
10. задължителните технически условия и изисквания от страна на съответния мрежови оператор за работата на собствените резервни източници на електрическа енергия на клиента;
11. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване;
12. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация на присъединяваните обекти;
13. условията за промяна на договорените мощности през времетраенето на договора;
14. финансовите взаимоотношения между страните;
15. сроковете и условията за учредяване на сервитутни права и за прехвърляне на собственост или учредяване право на строеж в полза на преносното или съответното разпределително предприятие в случаите по чл. 10;
16. цената за присъединяване на обекта към електрическата мрежа;
17. задълженията за двете страни да пазят съоръженията на другата страна и да осигуряват достъп до тях;
18. условията и реда за изменение и допълване на договора;

19. особените условия, свързани с проектиране и изграждане на съоръженията за присъединяване по реда на чл. 21, ал. 5 и 6;

20. неустойките;

21. възможностите и последиците при заместване на страна по договора с трето лице.

(2) Неразделна част от договора за присъединяване на обекта са съгласуваните работни проекти на електрическите уредби и съоръжения от присъединявания обект.

Чл. 20. (1) Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява след представяне на документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване и на обекта, издаден при условията и по реда на ЗУТ, освен ако в договора не е предвидено друго.

(2) Техническите параметри и условия, при които е присъединен обектът, запазват действието си и в договорите за достъп и пренос.

Раздел V

Проектиране и изграждане на електрическите съоръжения

Чл. 21. (1) След сключване на договор за присъединяване съответният мрежови оператор изготвя и съгласува работните проекти за изграждане на съоръженията за присъединяване на обекта, за които е отговорен съгласно сключения договор, за своя сметка.

(2) Съответният мрежови оператор съгласува работните проекти по ал. 1 с лицето, с което е сключен договорът за присъединяване, по отношение на:

1. мястото на присъединяване;

2. разположението и вида на съоръженията на територията на обекта и свързаните с тях сервитутни зони;

3. границата на собственост на електрическите съоръжения;

4. етапите и сроковете за изграждане.

(3) Съответният мрежови оператор започва изграждането на съоръженията за присъединяване след:

1. прехвърляне на собствеността или учредяване право на строеж в случаите по чл. 10;

2. учредяване на сервитутни права от собственика на имота;

3. заплащане на определената в договора цена за присъединяване.

(4) Съответният мрежови оператор изгражда съоръженията за присъединяване за своя сметка в договорените срокове и етапи и осигурява тяхното въвеждане в експлоатация по реда на ЗУТ.

(5) Лицето, с което се сключва договорът за присъединяване, може да поеме задължение за:

1. проектирането на съоръженията за присъединяване по ал. 1;

2. изпълнение на определен вид строителни и монтажни работи по присъединяването по работния проект по ал. 1;

3. изграждане на съоръженията по ал. 1.

(6) В случаите по ал. 5 съответният мрежови оператор извършва контрол по изпълнението на строителните и монтажните работи в съответствие с проектите и техническите спецификации по ред, установен в договора за присъединяване.

(7) Изградените съоръжения за присъединяване по ал. 5 се прехвърлят възмездно в собственост на съответния мрежови оператор на база на взаимно признати разходи.

(8) Съоръженията за присъединяване могат да се изграждат на етапи, за отделни части на обекта при условията и по реда на ЗУТ.

(9) Електрически уредби и/или електропроводи с високо или средно напрежение се проектират и изграждат от и за сметка на лицето, сключило договор за присъединяване, когато са собственост на небитов клиент съгласно чл. 117, ал. 5 ЗЕ. В този случай цената за присъединяване включва извършените от оператора разходи за присъединяването на обекта.

(10) Съответният мрежови оператор е длъжен да предостави на лицето по ал. 9 допълнителна информация за осигуряване на техническа съвместимост на присъединявания обект с електрическата мрежа съгласно правилата по чл. 83, ал. 1 ЗЕ, както и за:

1. токове на къси и земни съединения в мястото на присъединяване;

2. изисквания към релейните защиты и автоматики;

3. начин на заземяване.

(11) Съответният мрежови оператор съгласува работните проекти за електрическите уредби и инсталации на присъединявания обект в обем, достатъчен за доказване изпълнението на условията за присъединяване. Срокът за съгласуване е 15 дни, а при необходимост от съгласуване с оператор, който не е страна по предварителния договор, срокът се удължава със срока на необходимото съгласуване, но не повече от 30 дни от представяне на проектите.

Чл. 22. (1) За присъединяването на обект към електрическата мрежа лицето, сключило договор за присъединяване, заплаща цена за присъединяване съгласно действащата нормативна уредба по начин и в срокове, определени в договора за присъединяване.

(2) В случаите, когато съоръженията за присъединяване се изграждат по реда на чл. 21, ал. 5, цената за присъединяване и направените взаимно признати разходи за тези съоръжения се компенсират при условия, определени в договора за присъединяване.

Раздел VI

Въвеждане в експлоатация на обекти на клиенти и на съоръженията за присъединяване към електрическите мрежи

Чл. 23. (1) Електрическите съоръжения за присъединяване на обект към електрическата мрежа се поставят под напрежение, когато са изпълнени изискванията за въвеждането им в експлоатация на присъединявания обект, удостоверено със:

1. документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване, издаден при условията и по реда на ЗУТ;

2. документ за въвеждане в експлоатация на обекта, издаден при условията и по реда на ЗУТ;

3. декларация от клиента за съответствие на неговите електрически инсталации с изискванията за безопасност и техническите норми.

(2) В случаите на провеждане на приемни изпитвания и/или проверка за постигането на проектните показатели в експлоатационни условия електрическите съоръжения за присъединяване и тези на присъединявания обект се поставят под напрежение при условията и по реда на ЗУТ.

(3) Съоръженията по ал. 1 и 2 се поставят под напрежение до границата на собственост само от съответния мрежови оператор или от упълномощени от него лица в 7-дневен срок от датата на представяне на доказателства от клиента, че е сключил:

1. договор за пренос и достъп до съответната мрежа;

2. договор за доставка на електрическа енергия с лицензирано за това дружество.

Чл. 24. Когато съоръженията за присъединяване са изградени по реда на чл. 21, ал. 5, те се поставят под напрежение след сключване на договор(и) между собственика на имота и на съоръженията и съответния мрежови оператор за прехвърляне на собствеността върху съоръженията, правото на собственост или правото на строеж върху съответната част от имота и учредяване на сервитутни права.

Чл. 25. (1) Клиентът представя на съответния мрежови оператор преди поставянето под напрежение на електрическо съоръжение за високо или средно напрежение, което той е изградил:

1. еднолинейните схеми на електрическите уредби;

2. паспортните данни на производителя за първичните съоръжения по чл. 19, ал. 1, т. 1;

3. описание и данни за автоматични системи за регулиране (по напрежение, по реактивна мощност и др.);

4. описание и настройки на използваните автоматични устройства;

5. блокова схема на организацията на релейната защита в уредбата на клиента;

6. данни за настройките на релейните защиты в първични величини;

7. данни и схеми за средствата, чрез които обектът се включва в автоматизираната система за диспечерско управление;

8. схема на присъединяване на собствен независим източник на електрическа енергия и технически данни за него.

(2) Преди поставяне под напрежение на електрическо съоръжение с високо и средно напрежение в случаите по чл. 117, ал. 5 ЗЕ:

1. клиентът представя документацията по ал. 1 и:

а) декларация за наличие на комплектуван и обучен експлоатационен персонал или сключен договор за обслужване, експлоатационни инструкции, оперативни схеми и техническа документация, необходими за нормална експлоатация;

б) ексекутивни чертежи, протоколи от изпитвания, характеристики и настройки на съоръженията, свързани със сигурната и безаварийна работа на електрическата мрежа, в обем, съгласуван между двете страни;

2. възложителят съвместно с упълномощени представители на съответния мрежови оператор проверяват изправността на средствата за връзка с оператора на мрежата, автоматичните системи за пожарни сигнализации и пожарогасене и аварийното осветление;

3. съответният мрежови оператор предоставя на възложителя в писмена форма информация за конфигурацията и техническите параметри на електрическата мрежа в района на присъединяваната електрическа уредба и списък на собствения си оперативен персонал, чрез който ще се осъществява оперативната дейност.

Чл. 26. (1) Клиентът поставя под напрежение инсталациите си след границата на собственост при спазване на техническите изисквания за сигурност, качество на електрическата енергия и безопасност.

(2) Клиентът носи отговорност за вреди, причинени на съответния мрежови оператор от неизправност или необезопасяване на собствените си електрически уредби, мрежи и инсталации.

Чл. 27. (1) Съответният мрежови оператор може да използва съоръженията си, чрез които е присъединил обект на един клиент, за присъединяване на обект на друг клиент, когато не се нарушават договорените мощности.

(2) Съответният мрежови оператор може да разширява електрическата мрежа високо и средно напрежение, като изгражда за своя сметка нови части от мрежата, от уредби – собственост на клиента, по реда на ЗЕ.

Раздел VII

Граница на собственост на електрическите съоръжения

Чл. 28. Границата на собственост между електрическите съоръжения на съответния мрежови оператор и тези на клиента се определя от:

1. начина на присъединяване; и

2. вида на съоръженията за присъединяване.

Чл. 29. (1) Когато електрическата енергия се доставя на клиента от съоръжения на оператора на разпределителната мрежа на ниво ниско напрежение, границата на собственост е изходящите клеми на средствата за търговско измерване или изходящите клеми на разположените непосредствено след тях предпазители или прекъсвачи.

(2) В случаите по ал. 1 средствата за търговско измерване, управляващите тарифите и други спомагателни устройства се монтират в самостоятелни табла или шкафове, наричани по-нататък "електромерни табла".

(3) В отделна секция на електромерните табла съгласувано с оператора на разпределителната мрежа могат да се поставят спомагателни и свързани с повишаване на сигурността на електроснабдяването и със защитата от пренапрежения устройства.

(4) Електромерните табла се доставят и монтират от и за сметка на оператора на разпределителната мрежа. Клиентът заплаща на предприятието цената на допълнителната секция.

(5) Електромерните табла се монтират до или на границата на имота на клиента на място, определено от оператора на разпределителната мрежа.

(6) Операторът на разпределителната мрежа може да монтира електромерните табла и захранващите им електропроводни линии в жилищни сгради, етажна собственост, на определено от него място в общите части на сградата.

(7) Операторът на разпределителната мрежа може да монтира електромерни табла и захранващите им електропроводни линии на фасадите на сградите на клиентите.

(8) Електромерните табла, без съоръженията в отделната секция по ал. 3, са собственост на оператора на разпределителната мрежа и се поддържат от и за негова сметка.

(9) Съоръженията в отделната секция по ал. 3 са собственост на клиента и се поддържат за негова сметка.

Чл. 30. (1) При присъединяване на електропровод, собственост на съответния мрежови оператор, към електрическа уредба на клиент границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници към уредбата – при кабелен електропровод;

2. клемите за присъединяване на проводниците на електропровода към проходните изолатори за преминаване през външните стени на уредбата – при въздушен електропровод и закрыта уредба;

3. клемите за присъединяване на проводниците към съоръженията на уредбата – при въздушен електропровод и открита уредба.

(2) При присъединяване на електропровод, собственост на клиент, към въздушен електропровод на съответния мрежови оператор границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници – при кабелен електропровод;

2. клемите за присъединяване на проводниците – при въздушен електропровод.

(3) Алинея 1 се прилага и когато електропровод, собственост на клиент, се присъединява към електрическа уредба на съответния мрежови оператор.

(4) В случаите по ал. 1 и 2 средствата за търговско измерване на електрическа енергия се монтират в електрическата уредба на клиента до или на границата на имота му, а в случаите по ал. 3 – в електрическата уредба на съответния мрежови оператор.

(5) Средствата за търговско измерване на електрическа енергия, токовете и напрежените трансформатори към тях, управляващите тарифите и други спомагателни устройства се доставят от и за сметка на съответния мрежови оператор и са негова собственост.

(6) В случаите по ал. 1 и 2 устройства за защита от пренапрежения, разположени преди границата на собственост откъм страната на електропровода, са собственост на клиента и се доставят, монтират и поддържат от него и за негова сметка.

Чл. 31. (1) Електрически уредби с високо и средно напрежение се изграждат за сметка на съответния мрежови оператор и са негова собственост с изключение на тези по чл. 117, ал. 5 ЗЕ.

(2) Когато част от електрически уредби с високо и средно напрежение, изградени по реда на чл. 117, ал. 5 ЗЕ, освен за захранване на клиента, предизвикал изграждането им, се използват за пренос на електрическа енергия към други клиенти, тази част остава собственост на оператора на мрежата. За останалите съоръжения се прилага чл. 117, ал. 5 ЗЕ, като в договора за присъединяване се уточнява границата на собственост в зависимост от конкретното техническо решение и вида на присъединителните съоръжения.

(3) Електрическите уредби и електропроводи с ниско напрежение, които се намират преди границата на собственост на електрическите съоръжения, се изграждат за сметка на оператора на разпределителната мрежа и са негова собственост.

(4) Електропроводите и другите съоръжения, чрез които се извършва присъединяване на електрически уредби към разпределителната или към преносната мрежа, се изграждат за сметка на съответния мрежови оператор и са негова собственост с изключение на тези по чл. 117, ал. 5 ЗЕ, както и когато те не са елементи на тези мрежи.

Чл. 32. (1) Инсталациите на клиента, по които преминава електрическа енергия преди нейното измерване, устройствата по чл. 30, ал. 4 и електрическите вериги между тях се защитават срещу неправомерен достъп.

(2) Съответният мрежови оператор осигурява на клиента възможност за проверка на показанията на средствата за търговско измерване и на управляващите тарифите устройства по чл. 30, ал. 4.

Глава трета

ЕЛЕКТРИЧЕСКИ МОЩНОСТИ

Раздел I

Определяне на електрическите мощности

Чл. 33. (1) Предоставената мощност се заявява от клиента в искането за проучване на условията за присъединяване на база на необходимите за ползване в обекта приемници на електрическа енергия при предполагаем режим на едновременната им работа с максимален товар в продължение на 15 минути.

(2) Предоставената мощност, нивото на напрежение на приемниците на клиента и броят на фазите определят техническите параметри, по които съответният мрежови оператор извършва избор на средствата за търговско измерване в съответствие с действащата нормативна уредба, както и избор на комутационната и защитна техника.

(3) Минималните стойности на предоставената мощност за обектите на клиентите се определят с наредбите по чл. 83, ал. 1, т. 1 и ал. 2 ЗЕ.

Чл. 34. (1) Присъединената мощност определя минималните технически параметри, по които се проектират и изграждат съоръженията за присъединяване.

(2) Присъединената мощност се определя от съответния мрежови оператор в границите от 110 % до 130 % от предоставената мощност, осигурявайки резерв за увеличаване на предоставената мощност в бъдещ период.

(3) Нивото на напрежение, броят на фазите и факторът на мощността на присъединената мощност не могат да се различават от тези на предоставената мощност.

(4) За обекти на небитови клиенти на електрическа енергия със заявена предоставена мощност по чл. 33, по-голяма от 50 kW, присъединената мощност се определя от клиентите съгласувано със съответния мрежови оператор в границите по ал. 2.

Раздел II

Контрол на електрическите мощности

Чл. 35. (1) При договорена предоставена мощност на високо или средно напрежение и в случаите, когато тя е по-голяма от 100 kW, електрическите мощности се контролират чрез регистриране на стойностите им от средствата за търговско измерване.

(2) В случаите по ал. 1 за максимална потребена активна мощност за даден месец се счита максималната средна стойност за интервал 15 минути, измерена в рамките на един месец.

(3) В случаите по ал. 1 средствата за защита на съоръженията се оразмеряват в зависимост от големината на предоставената мощност при фактор на мощността 0,9.

Чл. 36. Когато средствата за търговско измерване не позволяват регистриране на активна мощност, предоставената мощност се контролира чрез ограничаване на ползваната електрическа енергия по ток, при

фактор на мощността 0,9, с монтиране непосредствено след електромерите за търговско измерване на подбрани по големината на номиналния им ток автоматични прекъсвачи или токоограничаващи устройства.

Раздел III

Промяна на договорените електрически мощности

Чл. 37. (1) Предоставената и присъединената мощност може да се увеличи или намали до изтичане срока на договора за присъединяване.

(2) В случаите по ал. 1 клиентът подава до съответния мрежови оператор ново искане по реда на част втора, глава втора, раздел I.

(3) Извършените проектни и строителни работи, необходимостта от които отпада след промяната по ал. 1, са за сметка на клиента.

Чл. 38. Договорената предоставена и присъединена мощност може да се намали след изграждане на съоръженията за присъединяване по искане на клиента и след заплащане на цена за присъединяване в размер на първоначално договорените мощности.

Чл. 39. (1) Договорената предоставена мощност може да се увеличи до размера на присъединената мощност след изграждане на съоръженията за присъединяване по искане на клиента и доплащане на разликата между дължимата цена за присъединяване за новата предоставена мощност и заплатената цена за присъединяване, определени съгласно действащата нормативна уредба.

(2) Договорената предоставена мощност може да се намали и след въвеждането на обекта в експлоатация и приключване на действието на договора за присъединяване.

(3) Когато месечната максимална използвана активна мощност в два последователни месеца е по-голяма от договорената предоставена мощност и клиентът не е заявил увеличение в други по-големи размери, от следващия месец за предоставена мощност по договора/договорите по чл. 23, ал. 3, т. 2 се приема по-голямата от двете регистрирани месечни максимални използвани мощности, но не повече от присъединената мощност за обекта. Клиентът доплаща разликата между дължимата цена за присъединяване за новата предоставена мощност и заплатената цена за присъединяване, определени съгласно действащата нормативна уредба.

(4) В случаите по ал. 1, 2 и 3 средствата за търговско измерване се подменят от и за сметка на съответния мрежови оператор.

Чл. 40. (1) Предоставената мощност може да се увеличи над договорената присъединена мощност след предварително писмено съгласие на съответния мрежови оператор и промяна в договора/договорите по чл. 23, ал. 3, т. 2, при условие че:

1. техническите параметри на съоръженията за присъединяване и на електрическата мрежа позволяват това;

2. увеличението не води до смущения или до снижаване сигурността на електроснабдяването на други клиенти;

3. увеличението не води до смущаващи обратни въздействия върху устройства на съответния мрежови оператор или на трети лица.

(2) В случаите по ал. 1 клиентът доплаща съответната разлика между дължимата цена за присъединяване за новата предоставена мощност и заплатената цена за присъединяване.

(3) В случаите по ал. 1 при необходимост от подмяна на средствата за търговско измерване тя се извършва от и за сметка на съответния мрежови оператор.

(4) За увеличаване на предоставената мощност над договорената присъединена мощност клиентът подава писмено искане за проучване на условията за присъединяване по реда на чл. 4, сключва договор за присъединяване и заплаща цена за присъединяване за целия размер на новата предоставена мощност, определена съгласно действащата нормативна уредба, когато:

1. не са налице условията по ал. 1, и

2. се изисква проектиране и изграждане по реда на ЗУТ на нови съоръжения за присъединяване за увеличаване на договорената предоставена и присъединена мощност на обекта.

Раздел IV

Преустановяване на присъединяването и на снабдяването с електрическа енергия

Чл. 41. (1) Съответният мрежови оператор може да преустанови преноса на електрическа енергия през съответната мрежа към клиенти без предварително предизвестие в случай на:

1. ограничителен режим за снабдяване с електрическа енергия при условията на чл. 72, ал. 1 ЗЕ;

2. временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия при условията на чл. 73, ал. 1 ЗЕ;

3. ограничения на снабдяването, предвидени в тарифи, съгласно сключен от клиента договор за доставка на електрическа енергия;

4. предотвратяване на непосредствена опасност за здравето и сигурността на хора, имущество или съоръжения;

5. повреди в електрическата мрежа или съоръжения по независещи от съответния мрежови оператор причини;
6. ползване на електрическа енергия, без да се измерва или ако неправилно се измерва със средства за търговско измерване;
7. установяване на несъгласувана промяна на схемата за присъединяване на клиента;
8. извършване на оперативни превключвания в разпределителните мрежи за локализиране и отделяне от схемата на повредени участъци, за регулиране на натоварването или за повишаване сигурността на работа на мрежата, които не подлежат на планиране, с изключение за клиенти първа категория;
9. неизпълнени от клиента задължителни технически условия за инсталиране на собствен източник за резервно захранване, предписани му от съответния мрежови оператор, или неспазени от клиенти задължения по чл. 121, ал. 2 ЗЕ.

(2) Съответният мрежови оператор може да преустанови временно преноса на електрическа енергия през съответната мрежа към клиента с предварително писмено предизвестие при:

1. планов ремонт или реконструкция на съоръжения на съответния мрежови оператор;
2. планови прегледи на съоръжения, изискващи обезопасяване чрез изключването им.

(3) Съответният мрежови оператор може да преустанови присъединяването:

1. на лица, които са се присъединили към съответната мрежа, без да имат право на това;
2. на клиенти, допуснали присъединяването на трето лице до собствените им електрически уредби без изричното съгласие на преносното или съответното разпределително предприятие;
3. при неизпълнение в срок на предписание на контролен орган за отстраняване на нарушение;
4. на клиенти, които със собствената си мрежа внасят смущения в електроенергийната система.

(4) Срокът за предизвестие по ал. 2 се определя в договора/договорите по чл. 23, ал. 3, т. 2, съответно в общите условия.

(5) За случаите по ал. 3 се съставя двустранен констативен протокол.

(6) В сроковете по ал. 4 клиентите с договорена предоставена мощност над 100 kW и клиентите с първа категория по осигуреност на електроснабдяването могат да подадат писмено възражение пред органа за управление на съответния мрежови оператор относно срока и основанията за преустановяване. Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и клиентът се уведомява писмено за резултата.

Чл. 42. (1) Доставчиците могат да поискат от съответния мрежови оператор да преустанови временно снабдяването с електрическа енергия на обект на клиент при неизпълнение на задължения по договора за продажба на електрическа енергия, включително при неизпълнение на задължението за своевременно заплащане на потребената електрическа енергия или надвишаване на договорената предоставена мощност.

(2) Сроковете на предизвестията и другите условия за временно преустановяване на снабдяването се уреждат в договорите, съответно в общите условия за продажба на електрическа енергия, както и в договора/договорите по чл. 23, ал. 3, т. 2.

(3) При изпълнение на задължението си по ал. 2 съответният мрежови оператор не носи отговорност за вредите, причинени от преустановяване преноса на електрическа енергия.

Чл. 43. (1) Когато максималната потребена активна мощност превиши договорената предоставена мощност, съответният мрежови оператор може да преустанови преноса на електрическа енергия до клиента до отстраняването на причината за превишаването в следните случаи:

1. за предотвратяване на непосредствена опасност за сигурността на лица или съоръжения;

2. за предотвратяване или прекратяване на смущения в качеството и сигурността на снабдяване на други клиенти или смущаващи обратни въздействия върху устройствата на съответния мрежови оператор или на трети лица;

3. когато след предупреждение от страна на съответния мрежови оператор клиентът продължи да надвишава договорената предоставена мощност.

(2) Преносът на електрическа енергия по ал. 1 се преустановява след еднократно писмено предупреждение на клиента за превишението със срок за отстраняването не по-малък от 7 дни с изключение на случаи по ал. 1, т. 1, когато обстоятелствата налагат незабавно преустановяване.

(3) В срока по ал. 2 клиентът може да подаде писмено възражение пред органа за управление на съответния мрежови оператор относно срока и основанията за преустановяване. Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и клиентът се уведомява писмено за резултата.

(4) В случаите, когато клиентът се нуждае от трайно увеличаване на договорената предоставена мощност над присъединената, се прилага редът на чл. 40.

Чл. 44. В случаите, когато клиенти два или повече пъти нарушават задължението си за своевременно изплащане на дължимите суми за електрическа енергия, след писмено предупреждение съответният мрежови оператор може за своя сметка да монтира измервателно средство, позволяващо предварително заплащане на определено количество електрическа енергия по избор на клиента.

Чл. 45. (1) Съответният мрежови оператор възстановява присъединяването и/или снабдяването с електрическа енергия след отстраняване на причините за преустановяването им.

(2) В случаите по чл. 43, ал. 1 съответният мрежови оператор възстановява присъединяването и/или снабдяването, когато клиентът е възстановил разходите за преустановяване и възобновяване на снабдяването.

Чл. 46. (1) При писмено искане на клиента съответният мрежови оператор може да преустанови временно преноса на електрическа енергия на съществуващ обект или да изключи части от електрическата мрежа за определен срок. Искането се подава най-късно 30 дни преди датата на преустановяването.

(2) В случаите по ал. 1, когато преустановяването изисква изграждане на временни обходни връзки в мрежата, всички проектни и строителни работи се изпълняват от съответния мрежови оператор и са за сметка на клиента.

Чл. 47. (1) След изтичането на срока на договора/договорите по чл. 23, ал. 3, т. 2 или при прекратяването им съответният мрежови оператор преустановява присъединяването на обекта.

(2) В случаите по ал. 1 лицето/ата, в чието владение е/са присъединеният обект и имотът, в който той е разположен, осигурява/т възможност на съответния мрежови оператор да демонтира и изнесе своето имущество или да установи договорни отношения с нов клиент в същия обект. Условието и начинът за демонтаж се определят с договора/договорите по чл. 23, ал. 3, т. 2.

(3) За времето, необходимо за демонтиране по ал. 2, съответният мрежови оператор не дължи обезщетение или наем на клиента.

Чл. 48. Преустановяване на присъединяването и преноса на електрическа енергия се извършват въз основа на писмено нареждане на ръководителя на съответния мрежови оператор или на упълномощено от него длъжностно лице.

ЧАСТ ТРЕТА

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ КЪМ ЕЛЕКТРИЧЕСКИТЕ МРЕЖИ

Глава четвърта

РЕД ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ЦЕНТРАЛИ КЪМ ЕЛЕКТРИЧЕСКИТЕ МРЕЖИ ИЗВЪН ТЕЗИ, УРЕДЕНИ ПО ЗЕВИ

Раздел I

Искане за проучване за присъединяване и условия за присъединяване

Чл. 49. (1) При изграждане на електрическа централа от описа по чл. 4, ал. 2, т. 5 ЗЕ операторът на преносната мрежа извършва проучвания за условията и начина на присъединяване към електрическата

мрежа.

(2) Резултатите от проучването за условията и начина на присъединяване се предоставят на ДКЕВР.

(3) Държавната комисия за енергийно и водно регулиране включва резултатите от проучването в конкурсната документация за провеждане на конкурс по чл. 47, ал. 1 ЗЕ за определяне на титуляр на лицензия, съдържаща задължение за изграждане на определена електрическа централа.

(4) Лицето, спечелило конкурс за изграждане на електрическа централа и получило лицензия за производство на електрическа енергия, подава до оператора на преносната мрежа писмено искане за сключване на предварителен договор за присъединяване на централата към електрическата мрежа.

Чл. 50. (1) При изграждане на нова или разширение на съществуваща централа с промяна на инсталираната й мощност извън случаите по чл. 49 производителят подава писмено искане за проучване на условията и начина на присъединяване на електрическа централа към съответния мрежови оператор.

(2) Искането се подава от лице, имащо вещни права върху имота, в който е изградена централата, чрез която ще се осъществява дейността.

Чл. 51. (1) Писменото искане за проучване на условията и начина на присъединяване на електрическа централа към електрическата мрежа се подава до:

1. оператора на преносната мрежа, когато общата инсталирана електрическа генераторна мощност е над 5 MW;

2. оператора на разпределителната мрежа по местонахождението на електрическата централа, когато общата инсталирана електрическа генераторна мощност е равна на или по-малка от 5 MW.

(2) Когато при проучването за присъединяване в случаите по ал. 1, т. 1 операторът на преносната мрежа прецени, че електрическата централа подлежи на присъединяване към разпределителната мрежа, той уведомява съответния оператор на разпределителната мрежа и лицето, подало искането, за резултатите от проучването в 30-дневен срок от датата на подаване на искането.

(3) Когато при проучването за присъединяване операторът на разпределителна мрежа прецени, че електрическата централа подлежи на присъединяване към преносната мрежа или към съседна разпределителна мрежа средно напрежение, той уведомява съответния мрежови оператор и лицето, подало искането, за резултатите от проучването в 30-дневен срок от датата на подаване на искането.

(4) В случаите по ал. 2 и 3 операторите на съответните мрежи в 30-дневен срок от постъпване на уведомлението постигат съгласие относно задължението за присъединяване на електрическата централа, за което операторът, поел това задължение, уведомява лицето, подало искането. На този оператор се предоставят искането и документите към него, в случай че те са подадени в другия оператор.

(5) При непостигане на съгласие по ал. 4 операторът, до който е подадено искането по ал. 1, сезира ДКЕВР при условията и по реда на чл. 23 ЗЕ, за което уведомява лицето, подало искането.

(6) Всяко проучване се заплаща по ценоразписа на услугите на съответния мрежови оператор, утвърден от ДКЕВР.

Чл. 52. (1) В искането за проучване на условията и начина на присъединяване се посочват:

1. наименованието и местонахождението на електрическата централа (адресът, списък на имотите, в които ще се изгражда);

2. срокът и етапността за въвеждане на електрическата централа в експлоатация;

3. инсталираната генерираща мощност, режимите на работа, прогнозното производство на електрическа енергия (помесечен график) по етапи на въвеждане в експлоатация, техническите данни на основните съоръжения и на централата като цяло;

4. изискванията към сигурността на захранване на собствените нужди по групи и мощности;

5. основните характеристики на първичния енергоносител;

6. точният адрес за кореспонденция, телефонът и факсът, както и адресът на електронна поща на лицето.

(2) Към искането по ал. 1 се прилагат:

1. документ, удостоверяващ вещното право върху имота;

2. копие на виза за проектиране или влязъл в сила ПУП, когато издаването им е задължително съгласно разпоредбите по ЗУТ;

3. описание на резервния източник на електрическа енергия, ако има такъв, и на неговия режим на работа;

4. копие от документ за платена цена за проучване на условията и начинът на присъединяване по ценовразпис на услугите на съответния мрежови оператор, утвърден от ДКЕВР.

(3) Мрежовият оператор може да поиска допълнителна информация за характеристиките на присъединяваната електрическа централа, свързана с правилата за управление на ЕЕС и разпределителните мрежи по чл. 83 ЗЕ.

(4) Лицето, поискало проучването, представя информацията по ал. 3 в 14-дневен срок от получаване на искането. При забава със срока на забавата се удължава и срокът за проучването по чл. 56, ал. 1.

(5) Когато представените информация и документи са непълни или не отговарят на изискванията на наредбата, мрежовият оператор в 14-дневен срок от постъпване на искането писмено уведомява лицето, подало искането.

(6) Лицето, подало искането за проучване, отстранява непълнотите и несъответствията в документите или представя допълнително необходимите документи и информация в 30-дневен срок от датата на уведомлението по ал. 5.

(7) Процедурата по присъединяване на централата се прекратява, когато лицето, подало искането, не отстрани непълнотите и несъответствията в документите или не представи допълнително необходимите документи и информация в срока по ал. 6.

(8) Алинеи 1 и 2 се прилагат и относно искането за сключване на предварителен договор, когато електрическа централа се изгражда въз основа на спечелен конкурс по реда на ЗЕ.

Чл. 53. (1) Мрежовият оператор определя условията за присъединяване на електрическата централа към съответната електрическа мрежа.

(2) Операторите на разпределителни мрежи съгласуват с оператора на преносна мрежа условията за присъединяване на електрическа централа към разпределителната мрежа средно напрежение.

(3) Операторът на преносната мрежа съгласува условията за присъединяване на електрическата централа към електроразпределителната мрежа средно напрежение и сключва предварителен договор за присъединяване в срок от 30 календарни дни.

(4) В условията за присъединяване се определят и съответните специфични технически изисквания съгласно чл. 75.

Чл. 54. (1) Когато за осъществяване на присъединяването се налага в имота, където е разположена електрическата централа, да се изгради електрическа уредба с високо или средно напрежение – собственост на мрежовия оператор, и това е технически възможно, мрежовият оператор договаря със собственика на имота да прехвърли в негова полза правото на собственост на съответна част от имота или да учреди право на строеж.

(2) Когато при проучването се установи, че изграждането на нова или разширението на съществуваща електрическа централа налага изместване на съществуващи електрически съоръжения, изместването им се извършва от и за сметка на възложителя след одобряване по реда на ЗУТ на съгласуваните с мрежовия оператор проекти, ако засегнатите съоръжения:

1. принадлежат към преносната или съответната разпределителна електрическа мрежа, или

2. са електрически съоръжения за присъединяване на обекти на производител или клиент на електрическа енергия, собственост на трето лице, и са изградени по реда на ЗУТ.

(3) Изискванията на мрежовия оператор във връзка с обстоятелствата по ал. 1 и 2 се указват в становището за условията за присъединяване на централата.

Чл. 55. (1) Мрежовият оператор може мотивирано да откаже да присъедини електрическа централа към съответната електрическа мрежа при техническа невъзможност присъединяването да се осъществи в заявения срок за въвеждане на централата в експлоатация.

(2) В случаите по ал. 1 мрежовият оператор посочва причините за отказа и необходимите мерки за тяхното отстраняване, както и за осигуряване на условия за присъединяване на централата съобразно плановете за развитие на мрежата.

(3) Лицето, подало искането за проучване на условията за присъединяване, може да обжалва отказа пред ДКЕВР при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

Чл. 56. (1) Мрежовият оператор извършва проучване, изготвя и предоставя писмено становище за условията за присъединяване на лицето, подало искане за присъединяване по чл. 50, в срок до 30 дни за оператора на разпределителната мрежа и до 60 дни за оператора на преносната мрежа от датата на постъпване на искането.

(2) В случаите по чл. 51, ал. 2 и 3 сроковете по ал. 1 текат съответно от датата на:

1. постигане на съгласие в случаите по чл. 51, ал. 4;

2. влизане в сила на решението на ДКЕВР в случаите по чл. 51, ал. 5.

(3) В случаите по чл. 52, ал. 6 сроковете започват да текат след отстраняване на непълнотите в документацията.

(4) В случаите по чл. 53, ал. 3 сроковете по ал. 1 за оператора на разпределителната мрежа започват да текат от датата на съгласуването на техническите условия от страна на оператора на преносна мрежа.

(5) Лицето, получило становището по ал. 1, може да обжалва предложените условия за присъединяване пред ДКЕВР при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

(6) Мрежовият оператор създава досие, в което се съхраняват всички документи по присъединяването на електрическата централа.

Чл. 57. (1) Издадените по реда на този раздел становища за условията и начина на присъединяване към електрическата мрежа са с валидност една година.

(2) В случай че лицето, подало искането за проучване, не подаде искане за изготвяне на предварителен договор за присъединяване на електрическата централа, придружен с всички изискуеми документи, посочени в тази наредба, в срока по предходната алинея, процедурата по присъединяване на централата се прекратява.

Раздел II

Ред за сключване на предварителен договор и на договор за присъединяване

Чл. 58. (1) Лицето, получило становище за присъединяване, подава до мрежовия оператор искане за изготвяне на предварителен договор за присъединяване на електрическата централа, към което прилага съответните документи, в случаите на промяна на заявените при подаване на искането за проучване обстоятелства.

(2) Мрежовият оператор изготвя и предлага проект на предварителен договор за присъединяване на електрическата централа, включващ техническите изисквания по чл. 74, на лицето, подало искане по ал. 1, или на лицето по чл. 49 в срок до 30 дни от датата на постъпване на искането за сключване на предварителен договор.

Чл. 59. (1) След одобряване на инвестиционния проект за обекта възложителят на електрическата централа в случаите по чл. 49 и 50 подава до мрежовия оператор писмено искане за сключване на договор за присъединяване, към което прилага:

1. удостоверение за актуално състояние на търговеца и единен идентификационен код по търговския регистър;
2. нотариално заверено пълномощно на лицето, упълномощено да представлява възложителя;
3. документи, удостоверяващи правата на възложителя за изграждане или разширение на електрическата централа;

4. одобрен инвестиционен проект – на фаза технически проект – част архитектурна и част конструктивна, отнасящ се до монтирането на съоръженията за присъединяване и подхода към тях;

5. работни проекти – част електро на хартиен носител;

6. разрешение за строеж за съоръженията за присъединяване.

(2) Когато представените работни проекти отговарят по обхват и съдържание на определените в предварителния договор технически условия на присъединяване и действащите нормативни документи, мрежовият оператор съгласува представените части от работните проекти в 30-дневен срок от тяхното представяне.

(3) Когато представените работни проекти не отговарят по обхват и съдържание на определените в предварителния договор технически условия на присъединяване и действащите нормативни документи, мрежовият оператор връща работните проекти с констатираните забележки.

(4) След отстраняване на констатираните забележки заявителят внася отново проектите за съгласуване от мрежовия оператор, но не по-късно от 30 дни до изтичане на валидността на предварителния договор.

(5) След съгласуването на работните проекти мрежовият оператор подготвя договора и изпраща писмена покана до възложителя за сключването му в срок 60 дни от подаването на искането за сключване на договор за присъединяване.

(6) При необходимост от сключване на договор за присъединяване от оператора на разпределителната мрежа с оператора на преносната мрежа срокът за сключване на договора се удължава със срока за договаряне с преносното предприятие.

(7) В договора за присъединяване се посочват:

1. мястото на присъединяване;

2. разположението и видът на съоръженията на територията на централата и свързаните с тях сервитутни зони;

3. границата на собственост на електрическите съоръжения;

4. етапите и сроковете за изграждане;

5. видът и техническите параметри на съоръженията за присъединяване;

б. цената за присъединяване на централата.

Чл. 60. Ново искане за проучване за присъединяване на централата се подава, когато не е започнала процедура по сключването на договор за присъединяване в срок две години от сключването на предварителния договор за условията за присъединяване по вина на възложителя по чл. 59.

Чл. 61. Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява след представяне на документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване и на електрическата централа, издаден при условията и по реда на ЗУТ.

Раздел III

Проектиране и изграждане на съоръженията за присъединяване

Чл. 62. (1) След сключване на договор за присъединяване мрежовият оператор изготвя и съгласува работните проекти за изграждане на съоръженията за присъединяване за своя сметка.

(2) Мрежовият оператор съгласува работните проекти с лицето, с което е сключен договорът за присъединяване.

(3) Мрежовият оператор започва изграждането на съоръженията за присъединяване след прехвърляне на собствеността или учредяване право на строеж в случаите по чл. 54, ал. 1 и учредяване на сервитутни права от собственика на имота.

(4) Мрежовият оператор изгражда съоръженията за присъединяване в договорените срокове и етапи за своя сметка и осигурява тяхното въвеждане в експлоатация по реда на ЗУТ.

(5) Лицето, с което се сключва договор за присъединяване, може да поеме задължение за:

1. изпълнение на определен вид проектни строителни и монтажни работи по присъединяването, по работния проект;

2. изграждане на съоръженията за присъединяване със съгласието на мрежовия оператор.

(6) В случаите по ал. 5 мрежовият оператор съгласува проектните работи и извършва контрол по изпълнението на строителните и монтажните работи в съответствие с проектните разработки и техническите спецификации по ред, установен в договора за присъединяване.

(7) Изградените съоръжения за присъединяване по ал. 5 се прехвърлят възмездно в собственост на мрежовия оператор на база на взаимно признати разходи.

(8) Съоръженията за присъединяване могат да се изграждат на етапи, за отделни части на обекта, при условията и по реда на ЗУТ.

(9) Мрежовият оператор е длъжен да предостави на лицето по ал. 5 допълнителна информация за осигуряване на техническа съвместимост на присъединяваната централа с електрическата мрежа.

(10) Мрежовият оператор съгласува работните проекти за електрическите уредби и инсталации на присъединявания обект в обем, достатъчен за доказване изпълнението на условията за присъединяване.

Чл. 63. (1) Възложителят на електрическата централа проектира и изгражда електрическите уредби и съоръжения за своя сметка, когато съгласно чл. 72 са собственост на производителя.

(2) За присъединяването на електрическата централа към електрическата мрежа възложителят заплаща на мрежовия оператор цена за присъединяване съгласно действащата нормативна уредба по начин и в срокове, определени в договора за присъединяване.

(3) В случаите, когато съоръженията за присъединяване се изграждат по реда на чл. 62, ал. 5, цената за присъединяване и направените взаимно признати разходи за тези съоръжения се компенсират при условия, определени в договора за присъединяване.

(4) В процеса на строителството възложителят на електрическата централа е длъжен да:

1. осигурява достъп на упълномощени представители на мрежовия оператор до електрическите уредби и съоръжения на централата;

2. представя екзекутивни чертежи, характеристики и протоколи от изпитвания и настройки по искане на мрежовия оператор.

Чл. 64. За осигуряване с електрическа енергия при строителството на електрическа централа присъединяването към електрическата мрежа се извършва по реда на глава втора.

Раздел IV

Присъединяване към електрическата мрежа

Чл. 65. Присъединяването на новоизградена електрическа централа към електрическата мрежа се осъществява на три етапа:

1. първи етап – електрическите съоръжения за присъединяване на електрическата централа към електрическата мрежа се поставят под напрежение за извършване на единични, комплексни и 72-часови изпитвания и получаване на документ за въвеждането им в експлоатация при условията и по реда на ЗУТ;

2. втори етап – електрическата уредба на производителя, необходима в процеса на строителството за извършване на единични, комплексни и 72-часови изпитвания на отделни съоръжения и подобекти на електрическата централа, се поставя под напрежение след получаване на документ за въвеждането ѝ в експлоатация при условията и по реда на ЗУТ и се оформя като самостоятелен подобект;

3. трети етап – включване на електрически генератор в паралел към електрическата мрежа.

Чл. 66. (1) Включването на генератор в паралел с ЕЕС и провеждането на комплексна 72-часова проба в експлоатационни условия се извършват по установения оперативен ред, след като възложителят представи на мрежовия оператор:

1. писмено искане от производителя или упълномощено от него лице за провеждане на комплексна 72-часова проба при експлоатационни условия;

2. специални изисквания към мрежовия оператор по време на провеждане на 72-часовата проба;

3. времеви график за провеждане на 72-часовата проба;

4. опис на настъпилите в процеса на строителството промени в сравнение с представените проекти по чл. 59, ал. 1, т. 5;

5. декларация за наличието на обучен оперативен електротехнически персонал, който е запознат с изискванията на наредбата по чл. 115 ЗЕ;

6. списък на оперативния персонал на електрическата централа, който ще осъществява контакти с мрежовия оператор;

7. информация съгласно чл. 78;

8. друга информация съгласно изискванията на наредбата по чл. 115 ЗЕ.

(2) Преди включването на генератор в паралел към ЕЕС възложителят като производител сключва:

1. договор за достъп до съответната мрежа;

2. договор за продажба на произведената електрическа енергия.

Чл. 67. Производителят носи отговорност за щети, причинени на мрежовия оператор от неизправност или небезопасяване на собствените му електрически уредби, мрежи и инсталации или от неправилни или неправомерни действия на оперативния му персонал до въвеждането в експлоатация на централата по реда на ЗУТ.

Чл. 68. Производителят представя на мрежовия оператор копие от документа за въвеждане в експлоатация на централата, издаден при условията и по реда на ЗУТ, в 10-дневен срок от получаването му.

Чл. 69. Когато настъпи промяна на условия, при които е извършено присъединяването, производителят е длъжен писмено да уведоми мрежовия оператор в 14-дневен срок от датата на промяната.

Раздел V

Граница на собственост на електрическите съоръжения

Чл. 70. Границата на собственост между електрическите съоръжения на мрежовия оператор и тези на производителя се определя от:

1. начина на присъединяване;
2. вида на съоръженията за присъединяване.

Чл. 71. (1) При присъединяване на електропровод и други съоръжения, собственост на мрежовия оператор, към електрическа уредба на електрическа централа, собственост на производителя, границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници на електропровода към уредбата на електрическата централа – при кабелен електропровод;
2. клемите за присъединяване на проводниците на електропровода към проходните изолатори за преминаване през външните стени на уредбата на електрическата централа – при въздушен електропровод и закрыта уредба;
3. клемите за присъединяване на проводниците към съоръженията на уредбата на електрическата централа – при въздушен електропровод и открита уредба;
4. най-близките до границата на уредбата клеми, чрез които шинопроводът се присъединява към нея – при шинопровод.

(2) АLINEЯ 1 се прилага и когато електропровод и други съоръжения, собственост на производител, се присъединяват към електрическа уредба на мрежовия оператор.

(3) При присъединяване на електропровод, собственост на производител, към въздушен електропровод на мрежовия оператор границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници – при кабелен електропровод;
2. клемите за присъединяване на проводниците – при въздушен електропровод.

(4) Средствата/системите за търговско измерване на електрическа енергия се монтират във:

1. електрическата уредба на производителя до или на границата на имота му – в случаите по ал. 1 и 3;

2. електрическата уредба на съответния мрежови оператор – в случаите по ал. 2.

(5) Средствата/системите за търговско измерване се доставят от и за сметка на мрежовия оператор и са негова собственост.

(6) Токовете и напрежените трансформатори, комуникационните и другите спомагателни устройства за връзка със SCADA системата на мрежовите оператори се доставят за сметка на производителя и са собственост на мрежовия оператор.

(7) В случаите по ал. 1 устройствата за защита от пренапрежения са собственост на производителя и се доставят, монтират и поддържат от него и за негова сметка.

Чл. 72. (1) Електрическите уредби на електрическите централи се изграждат от производителя и са негова собственост.

(2) При електрически централи с обща инсталирана генераторна мощност 100 и над 100 MW електрическите уредби с високо напрежение, през които се изнася произведената от централата електрическа енергия към ЕЕС, се изграждат от оператора на преносната мрежа и са негова собственост.

(3) Алинея 2 не се прилага, когато централата се изгражда за задоволяване на технологичните нужди на производствена дейност.

(4) Разширението и реконструкцията на преносната и/или разпределителната мрежа, свързани с присъединяването на електрическа централа, се извършват от мрежовия оператор и са негова собственост.

(5) Електропроводите и другите съоръжения, чрез които се извършва присъединяване на електрическите уредби на електрическа централа към преносната или към разпределителната мрежа след границата на собственост с производителя, се изграждат от съответния мрежови оператор и са негова собственост.

Раздел VI

Преустановяване на присъединяването на електрически централи

Чл. 73. Съответният мрежови оператор може да преустанови присъединяването на електрическата централа:

1. в случаите, предвидени в наредбата;
2. в случаите, предвидени в договорите по чл. 104 ЗЕ;
3. по разпореждания на други органи, издадени в рамките на тяхната компетентност.

Чл. 74. (1) Съответният мрежови оператор не носи отговорност за причинени вреди и пропуснати ползи за електрическата централа в случай на временно преустановяване на присъединяването без предварително предизвестие при:

1. предотвратяване на непосредствена опасност за здравето и сигурността на хора или съоръжения;
2. авария в ЕЕС или съоръженията за присъединяване по независещи от съответния мрежови оператор причини;
3. неизпълнение от страна на оперативния персонал на централата на разпореждане, дадено от съответния мрежови оператор на електрическата мрежа;
4. ограничителен режим за снабдяване с електрическа енергия при условията на чл. 72, ал. 1 ЗЕ;
5. временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия при условията на чл. 74, ал. 1 ЗЕ.

(2) Съответният мрежови оператор не носи отговорност за причинени вреди и пропуснати ползи за електрическата централа в случай на временно преустановяване на преноса на електрическа енергия след тридневно писмено предизвестие при:

1. прекратяване на лицензията за производство на електрическа енергия;
2. промяна на техническите условия, при които е извършено присъединяването, когато това застрашава надеждността и качеството при снабдяването на клиентите с електрическа енергия;
3. планов ремонт, технически мероприятия или реконструкция на съоръжения на преносното или съответното разпределително предприятие;
4. неизпълнени от електрическата централа предписания за отстраняване на съществени технически недостатъци по съоръженията на централата или предписания, свързани с безопасността;

5. констатирано повреждане или друго въздействие върху средствата за търговско измерване на електрическа енергия;

6. отказ за осигуряване на достъп за отчитане и контрол на средствата за търговско измерване на електрическа енергия.

Раздел VII

Технически изисквания към производителите на електрическа енергия за присъединяване към електрическата мрежа

Чл. 75. (1) При изготвянето на условията за присъединяване по чл. 53 мрежовият оператор определя техническите изисквания, които се изпълняват за присъединяване към електрическата мрежа.

(2) Техническите изисквания по ал. 1 се отнасят за системите, мрежите и съоръженията на производителя, които участват в оперативното управление на мрежите, влияят на качеството на електрическата енергия и трябва да бъдат съвместими с използваните в електрическата мрежа.

(3) Техническите изисквания се задават по начин, позволяващ използването им от възложителя в процеса на проектиране и строителство.

(4) Условията за присъединяване включват технически изисквания:

1. към електрическите уредби на електрическата централа;

2. към електрическите генератори и помощните им системи;

3. към управляващите системи на турбините;

4. към управляващите системи на термичните блокове;

5. към релейните защиты и автоматики;

6. налагани от автоматизираната система за диспечерско управление (АСДУ) на ЕЕС;

7. на които трябва да отговаря резервният източник за захранване на собствените нужди на електрическата

централа;

8. към средствата за търговско измерване на електрическа енергия;

9. за качеството на произвежданата електрическа енергия.

(5) Техническите изисквания по ал. 4 се определят от мрежовия оператор съобразно конкретните условия в мястото на присъединяване към електрическата мрежа.

(6) За присъединяване на електрическа централа към разпределителна мрежа средно напрежение задължително се изисква съответната разпределителна мрежа да е захранвана от подстанция с трансформатори с намотка "затворен триъгълник".

Чл. 76. (1) Мрежовият оператор определя и задава на възложителя и/или производителя режимите на работа и настройките на системите за управление и регулиране, мрежите за обмен на информация, релейните защиты и автоматиките на територията на електрическата централа, участващи във и влияещи на сигурното, безопасно и ефективно функциониране на ЕЕС.

(2) Възложителят и/или производителят е длъжен да спазва изискванията по ал. 1.

Чл. 77. (1) Техническата информация по чл. 52, ал. 1, т. 3 включва следните основни данни:

1. ниво на напрежение;

2. скица на терена, предназначен за изграждане на електрическата уредба по чл. 72;

3. предполагаем график за производство на електрическа енергия (годишен, месечен, седмичен и дневен), когато се предвижда промяна в натоварването за различните периоди от време;

4. консумирана от мрежата електрическа мощност (активна и реактивна) по време на планово и аварийно спиране на агрегатите;

5. обща инсталирана мощност, мощност и вид енергиен източник за енергийните блокове.

(2) Според вида на първичните енергоносители информацията по чл. 52, ал. 1, т. 3 включва и следните данни:

1. за водни централи с инсталирана мощност над 10 MW:

а) характеристики на горен изравнител – минимално и максимално ниво, минимален и максимален воден обем (за ВЕЦ с горен изравнител);

б) характеристики на долен изравнител – минимално и максимално ниво, минимален и максимален обем, време за запълване при различни режими и брой на агрегатите (за ВЕЦ с долен изравнител);

в) минимален и максимален дебит (за ВЕЦ на течащи води – без регулиращи обеми, питейни водопроводи, напоителни канали в хидромелиоративната система);

г) разчетен напор;

д) номинален дебит;

2. за термични централи:

а) вид и проектна калоричност на използваното гориво;

б) специфичен разход на използвания вид гориво (по видове горива);

в) капацитет на складовете за горива по видове;

3. за газови централи:

а) капацитет на хранилището за газ;

б) минимално и максимално налягане на газ за работа на агрегата;

в) минимален и максимален дебит.

(3) За газови централи с комбиниран цикъл се представя поотделно информацията за газовата и термичната част според изискванията за съответните централи съгласно ал. 1.

(4) За електрически централи с други неконвенционални енергийни източници се представят данни, които са специфични за съответния енергиен източник.

(5) Информацията по чл. 52, ал. 1, т. 3 включва и следните проектни технически данни за основните съоръжения:

1. генератори – номинални параметри, P/Q диаграма, основни динамични параметри;
2. основни данни за възбудителната система, автоматичния регулатор на възбуждане и системния стабилизатор, за турбините и техните регулатори;
3. блокови и повишаващи трансформатори – номинална мощност, номинално напрежение, напрежение на късо съединение;
4. описание на средствата за компенсиране на реактивната мощност за електрическите централи с асинхронни генератори;
5. описание на собствените нужди.

Чл. 78. (1) Преди включване на електрическата централа в паралел с мрежата на мрежовия оператор производителят представя следните основни данни:

1. потвърждаване или актуализиране на данните по чл. 77;
2. подробни технически данни от производителя на генераторите (номинални електрически параметри, реактанси, времеви константи, параметри за устойчивост);
3. заводски данни за силовите трансформатори – номинална мощност, номинално напрежение, напрежение на късо съединение.

(2) Преди включване на електрическата централа в паралел с мрежата се представят следните данни за първичните енергоносители и турбини:

1. за водни централи с инсталирана мощност над 10 MW:

а) минимална активна мощност и дебит по режимни характеристики за безкавитационна работа на хидроагрегатите;

б) минимално време за развъртане на агрегата и включване на генератора в паралел с ЕЕС;

в) разгонни обороти на турбоагрегата;

г) минимална и максимална скорост на промяна на натоварването на турбината – MW/min;

2. за термични централи:

а) описание на схемата на технологичния процес за подготовка на парата, блокова схема, параметри;

б) минимално време за включване на генератора в паралел с ЕЕС от студено състояние, от топло състояние, от горещо състояние;

в) минимална и максимална скорост на промяна на натоварването на турбината;

3. за газови централи:

а) минимално време за развъртане на агрегата и включване на генератора в паралел с ЕЕС;

б) минимална и максимална скорост на промяна на натоварването на турбината;

4. за газови централи с комбиниран цикъл се представя поотделно информацията за газовата и термичната част според изискванията за съответните централи по т. 1 – 3;

5. за електрически централи, използващи други неконвенционални енергийни източници, преди включване в паралел с ЕЕС се представят данни, които са специфични за съответния енергиен източник.

(3) Преди включване на електрическата централа в паралел с мрежата за основните електрически и енергийни съоръжения производителят представя следните данни:

1. за възбудителната система и автоматичния регулатор на възбуждане:

а) производител, принципна схема на възбудителната система и регулатора на възбуждане, включваща и резервната система за възбуждане, ако има такава;

б) блокова схема на регулатора на възбуждане, включително диапазон на промяна на параметрите, според блоковата схема;

в) блокова схема на системния стабилизатор и диапазон на промяна на параметрите;

2. за системата за регулиране на турбината:

а) производител и блокова схема на регулиращата система, включително диапазон на промяна на параметрите на регулиране;

б) мъртва зона на регулатора по честота, възможност за промяна на зоната на нечувствителност;

в) статизъм на регулирането по честота, възможност за промяна на статизма;

3. данни за собствените нужди на блоковете и за най-големите двигатели и други големи консуматори, захранвани от собствените нужди;

4. технически заводски данни за първичните съоръжения – силови трансформатори, прекъсвачи, измервателни трансформатори;

5. еднолинейна схема на централата, на която са обозначени местата на присъединяване на основното оборудване и първичните съоръжения;

6. блокова схема на организацията на релейната защита на територията на централата – въздействие, присъединяване към измервателните трансформатори, тип и производител на отделните видове релейни защиты;

7. данни за предвидените по проект настройки на релейните защиты на територията на централата в първични величини – импеданс, ток, напрежение, закъснение по време;

8. заводски данни за средствата, чрез които електрическата централа се включва в АСДУ, монтажни схеми и документ, потвърждаващ разрешението на ползваните честоти.

Чл. 79. В процеса на редовна експлоатация при предвиждане или възникване на промяна в техническите данни по чл. 77 и 78 присъединените производители на електрическа енергия представят на мрежовия оператор актуализирана информация в срок не по-късно от:

1. един месец преди осъществяването на проект за промяна;

2. три дни след възникването на промяна вследствие на авария или ремонт.

Глава пета

РЕД ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА

ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОбНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

Раздел I

Присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници по чл. 23, чл. 24, т. 2, 3, 4 и чл. 25 от Закона за енергията от възобновяеми източници

Чл. 80. (1) Лицата, които желаят да изградят енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници или да увеличат инсталираната електрическа мощност на централа за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, подават до оператора на разпределителната мрежа за съответния район за инсталирана мощност до 5 MW и до оператора на преносната мрежа за инсталирана мощност над 5 MW заявления за присъединяване по образец на оператора в посочен от тях район и ниво на напрежение, одобрени по чл. 22, ал. 5 ЗЕВИ.

(2) В заявлението се посочват:

1. наименованието и местонахождението (адресът) на обекта;
2. срокът за въвеждане на обекта в експлоатация;
3. инсталираната генерираща мощност, режимите на работа, прогнозното производство на електрическа енергия (помесечен график) по етапи на въвеждане в експлоатация, техническите данни на основните съоръжения и на обекта като цяло;
4. изискванията към сигурността на захранване на собствените нужди по групи и мощности;
5. необходимостта от електрозахранване за нуждите на строителството;
6. основните характеристики на първичния енергоносител;
7. други технически данни по преценка на производителя;
8. точен адрес за кореспонденция, телефон, факс и адрес на електронна поща на лицето – заявител.

(3) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. документ, удостоверяващ вещните права върху имота;

2. копие на виза за проектиране или одобрен ПУП, когато издаването им е задължително съгласно разпоредбите по ЗУТ;

3. копие от платежен документ за внесена по сметка на оператора на съответната мрежа гаранция за участие в процедурата по реда на чл. 23, ал. 8 ЗЕВИ;

4. нотариално заверено пълномощно – в случаите, когато лицето, подаващо документите, е различно от заявителя.

(4) При приемането на заявлението операторът на съответната мрежа проверява наличието на всички изискуеми документи и отбелязва това в приемателен лист към заявлението. Описът на действително представените документи се заверява с подпис от двете страни.

(5) Заявленията се приемат и регистрират от оператора на съответната мрежа по реда на постъпването им, като на заявителя се издава уникален входящ номер.

(6) Операторът на съответната мрежа разглежда заявленията по реда на постъпването им и с мотивирано становище се произнася по допустимостта на всяко заявление в срок 14 дни от постъпването му.

(7) Заявлението се счита за допустимо, когато:

1. в заявлението са посочени всички необходими данни по ал. 2;

2. към заявлението са приложени всички изискуеми документи по ал. 3 и те са валидни;

3. посоченият имот, в който ще се изгражда обектът, попада в район, за който има одобрени от ДКЕВР мощности за изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници по реда на ЗЕВИ.

(8) Заявления, за които не са изпълнени условията по ал. 7, се считат за недопустими.

(9) Операторът на съответната електрическа мрежа изготвя и изпраща на заявителя становище за допустимостта на заявлението. Становището се публикува и на интернет страницата на съответния мрежови оператор, като при това се вземат всички необходими мерки съгласно Закона за защита на личните данни.

(10) Операторът на съответната електрическа мрежа не разглежда подадени заявления след изчерпване на

одобрените електрически мощности за съответния район и ниво на напрежение. Неразгледаните заявления се връщат на заявителя, което се смята за мотивиран отказ за присъединяване.

(11) Гаранцията за участие в процедурата се освобождава от мрежовия оператор в срок до 7 дни от издаване на становището за недопустимост на заявлението или от връщане на заявлението по ал. 10 и се възстановява на заявителите.

(12) При издаване на становище, с което заявлението е определено като допустимо, операторът на съответната електрическа мрежа извършва проучване и издава становище за условията и начина за присъединяване в срок до 30 дни за оператора на разпределителната мрежа и 60 дни за оператора на преносната мрежа от датата на издаване на становището за допустимост.

(13) При необходимост от съгласуване условията за присъединяване от оператора на разпределителната мрежа с оператора на преносната мрежа срокът за издаване на становище се удължава със срока за съгласуване с преносното предприятие.

(14) Гаранцията за участие в случаите по ал. 12 остава в полза на оператора на съответната електрическа мрежа като част от аванса по чл. 29, ал. 1 ЗЕВИ.

(15) В случай че заявената мощност в поредното искане е с по-голяма мощност от останалия капацитет за района, при съответното ниво на напрежение, операторът предлага останалия капацитет на производителя. В срок от 7 дни производителят уведомява писмено оператора дали приема, или отказва предложението му за свободен капацитет. В случай че производителят приеме предложението му за свободен капацитет, се счита, че той декларира своето желание за намаляване на заявената/инсталираната мощност на обекта.

(16) В случай че искането за изготвяне на предварителен договор за присъединяване не бъде подадено пред съответния оператор на електрическа мрежа в срок до 6 месеца от получаване на становището по ал. 12, то се смята за невалидно.

(17) Операторът на съответната електрическа мрежа има право да задържи гаранцията за участие, когато заявителят:

1. оттегли заявлението си преди изтичането на срока за произнасяне от оператора с мотивирано становище за допустимостта на заявлението или след издаване на становището за условията и начина за присъединяване;

2. не подаде искане за изготвяне на предварителен договор в срока по ал. 16;

3. откаже да сключи предварителен договор по причина, за която производителят отговаря.

Чл. 81. (1) Присъединяването на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници не се обвързва с одобряваните ежегодно електрически мощности по реда на чл. 22 ЗЕВИ и за тях не е в сила реда за присъединяване по чл. 23 ЗЕВИ, когато:

1. са обекти по реда на чл. 24, т. 2, 3 и 4 ЗЕВИ;

2. са обекти по реда на чл. 25 ЗЕВИ, за които заявителите са декларирали, че няма да ползват преференциите по чл. 31 и 32 ЗЕВИ.

(2) В случаите по чл. 24 ЗЕВИ, когато заявителите предвиждат да използват произвежданата електрическа енергия за собствено потребление, те посочват това в искането си за проучване на условията за присъединяване.

Чл. 82. (1) Лицето, получило становище за присъединяване, подава до мрежовия оператор искане за изготвяне на предварителен договор за присъединяване на обекта при посочените в становището условия и начин на присъединяване в срока на валидност на издаденото становище.

(2) Мрежовият оператор изготвя и предлага проект на предварителен договор за присъединяване на обекта в срок до 30 дни от датата на постъпване на искането за сключване на предварителен договор.

(3) При подписване на предварителния договор мрежовият оператор издава фактура за дължимо авансово плащане в съответствие с чл. 29, ал. 1 ЗЕВИ.

(4) След подписване на предварителния договор за присъединяване в срок до 7 работни дни заявителят е длъжен да внесе по сметка на съответния мрежови оператор определеното му авансово плащане.

(5) При неизпълнение на задълженията по ал. 4 предварителният договор и процедурата по присъединяване се прекратяват.

(6) Предварителният договор за присъединяване е със срок не по-дълъг от една година, като преди изтичането на този срок производителят подава писмено искане за сключване на договор за присъединяване. При неподаване на искане в този срок процедурата по присъединяване се прекратява.

Чл. 83. (1) Сключването на договор за присъединяване се извършва по реда на чл. 59.

(2) Срокът на валидност на договора е не по-дълъг от срока за въвеждане в експлоатация на обекта на производителя и съоръженията за присъединяването му, но не повече от три години, когато въвеждането в експлоатация е предвидено да се извърши на един етап. При поетапно въвеждане в експлоатация срокът за въвеждане в експлоатация на първия етап е не повече от три години от сключването на договора.

(3) Сроковете за останалите етапи за изграждане на обекта се уреждат в договора за присъединяване

Чл. 84. (1) Производителят на електрическа енергия от възобновяеми източници с инсталирана мощност над 30 kW е длъжен да осигурява предаването на данни в реално време към оператора на съответната електрическа

мрежа за доставената в точката на присъединяване електрическа мощност в договора за присъединяване:

1. производителят изгражда за своя сметка необходимите съоръжения и комуникационни устройства за предаване на данни и осигурява на съответния мрежови оператор необходимите данни в реално време съгласно изискванията на въведената от съответния мрежови оператор SCADA система по определен протокол и формат на данните;

2. необходимите съоръжения и комуникационни устройства за предаване на данни в реално време могат да бъдат осигурени и инсталирани от съответния мрежови оператор за сметка на производителя и са собственост на последния; в случай че са инсталирани от производителя, мрежовият оператор няма право да откаже присъединяването на съоръжения, когато те отговарят на изискванията на въведената от съответния мрежови оператор SCADA система, по определен протокол и формат на данните.

(2) При присъединяване на обекта се изграждат съоръжения за телеуправление и телесигнализация.

(3) Съоръженията за телеуправление, телесигнализация и предаване на данни в реално време могат да бъдат обединени в обща система.

Чл. 85. (1) Въвеждането в експлоатация на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници се извършва по реда на наредбата по чл. 177, ал. 2 ЗУТ.

(2) Провеждането на 72-часови проби се извършва по предварително одобрен график от съответния мрежови оператор, след което обектът се изключва от ЕЕС. Обектът се поставя под напрежение при провеждане на приемателната комисия по реда на ЗУТ, като след провеждане на комисията обектът отново се изключва.

(3) Производителят е длъжен да сключи:

1. договор за достъп до електрическата мрежа със съответния мрежови оператор, регламентиращ ползването на мрежата при общи условия на мрежовия оператор, одобрени от ДКЕВР;

2. договор за изкупуване на произвежданата електрическа енергия по реда на ЗЕ или на Правилата за търговия с електрическа енергия (ДВ, бр. 66 от 2013 г.).

(4) След сключване на договор за достъп, представяне на влязло в сила разрешение за ползване и решение на ДКЕВР за лицензионна дейност, когато такава се изисква, представяне на копие от сключен договор за изкупуване на произвежданата електрическа енергия съответният мрежови оператор в 7-дневен срок включва обекта в паралел със съответната електрическа мрежа.

Чл. 86. (1) Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява след представяне на документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване и на обекта, издаден при условията и по реда на ЗУТ, освен ако в договора не е предвидено друго.

(2) Техническите параметри на обекта, електрическите уредби и съоръжения на производителя, предоставената и присъединената мощност, нивото на напрежение и броят на фазите на границата на собственост; видът, техническите параметри, броят и мястото на монтиране на СТИ, на управляващите и комуникационни устройства към тях, както и тарифите за измерване на електрическата енергия, границите на собственост на електрическите съоръжения, техническите средства, режимът и начинът за управление на товарите на производителя, техническите средства за телемеханика в уредбите на производителя и др. запазват действието си и в договора за достъп и ползване на съответната мрежа.

Раздел II

Присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници по реда на чл. 24, т. 1 ЗЕВИ. Искане за проучване за присъединяване и условия за присъединяване

Чл. 87. (1) Лицето, което предвижда да изгражда обект за производство на електрическа енергия, отговарящ на условията на чл. 24, т. 1 ЗЕВИ, подава писмено искане за проучване на условията и начина на присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници (ОПЕЕВИ) към оператора на съответната разпределителна мрежа.

(2) Лицето следва да:

1. е титуляр на право на собственост върху имот, в който се предвижда да бъдат изградени ОПЕЕВИ върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии;

2. е заплатило цена за проучване на условията и реда на присъединяване по ценоразписа на услугите на съответния мрежови оператор.

Чл. 88. (1) Искането за проучване на условията и начина на присъединяване съдържа:

1. наименованието и местонахождението (адреса) на имота/сградата, върху която се предвижда да се изгражда обектът;

2. срока/етапите за изграждане на обекта;

3. инсталираната генерираща мощност на обектът;

4. вида на първичния енергоносител;

5. точен адрес за кореспонденция, телефон, факс, адрес на електронна поща;

6. правно индивидуализиращи белези на лицето.

(2) Към искането по ал. 1 се прилагат:

1. документ, удостоверяващ правото на собственост/друго вещно право върху имота/сградата, върху които ще се изгражда ОПЕЕВИ;

2. договор за наем и нотариално заверено съгласие на собственика на имота/сградата, когато искането се подава от наемател;

3. удостоверение или скица, удостоверяващи, че имотът се намира в урбанизирана територия;

4. описание на техническите данни на основните съоръжения и на ОПЕЕВИ съгласно изисквания раздел VI.

(3) Операторът на разпределителната мрежа може да поиска допълнителна информация за характеристиките на присъединявания обект, свързана с правилата по чл. 83, т. 5 ЗЕ.

(4) Лицето, поискало проучването, представя информацията по ал. 3 в 14-дневен срок от получаване на искането.

(5) Когато представените информация и документи са непълни или не отговарят на изискванията на наредбата, операторът на разпределителната мрежа в 14-дневен срок от постъпване на искането писмено уведомява лицето, подало искането.

(6) Лицето, подало искането за проучване, отстранява непълнотите и несъответствията в документите или представя допълнително необходимите документи и информация в 30-дневен срок от датата на уведомлението по ал. 5.

(7) Процедурата по присъединяване на обекта се прекратява, когато лицето, подало искането, не отстрани непълнотите и несъответствията в документите или не представи допълнително необходимите документи и информация в срока по ал. 6.

Чл. 89. (1) Когато при проучването се установи, че присъединяваният обект и/или съоръженията за присъединяване засягат съществуващи електрически съоръжения, изместването им се извършва от и за сметка на производителя след одобряване по реда на ЗУТ на съгласуваните проекти с мрежовите оператори, ако засегнатите съоръжения:

1. принадлежат към преносната или съответната разпределителна електрическа мрежа, или

2. са електрически съоръжения за присъединяване на обекти на производител или клиент на електрическа енергия, собственост на трето лице, и са изградени по реда на ЗУТ.

(2) Изискванията на оператора на разпределителната мрежа във връзка с обстоятелствата по ал. 1 се указват в становището за условията за присъединяване на обекта.

Чл. 90. (1) Операторът на разпределителната мрежа може мотивирано да откаже да присъедини обекта към съответната мрежа в заявения срок за въвеждане на централата в експлоатация и да предложи нов срок за договаряне.

(2) Разпоредбата по ал. 1 не се прилага за обектите по чл. 27, ал. 5 ЗЕВИ.

(3) Лицето, подало искането за проучване на условията за присъединяване, може да обжалва отказа по ал. 1 пред ДКЕВР при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

Чл. 91. (1) Операторът на разпределителната мрежа извършва проучване, определя условията, изготвя и предоставя писмено становище за присъединяване на лицето, подало искане за присъединяване, в срок до 30 дни от датата на постъпване на искането.

(2) В случаите по чл. 27, ал. 5 ЗЕВИ операторът извършва проучване, изготвя и предоставя писмено становище за условията за присъединяване в срок до 15 дни.

(3) Лицето, получило становището по ал. 1 и 2, може да обжалва предложените условия за присъединяване пред ДКЕВР при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

(4) Операторът на разпределителната мрежа създава досие, в което се съхраняват всички документи по присъединяването на обекта.

(5) Срокът на валидност на издаденото становище е 6 месеца. При неподаване на искане за договор в срока на валидност на становището процедурата по присъединяване се прекратява.

Раздел III

Ред за сключване на договор за присъединяване

Чл. 92. (1) Лицето, получило становище за присъединяване по реда на чл. 91, ал. 1, подава до оператора на разпределителната мрежа искане за изготвяне на договор за присъединяване на обекта, към което прилага:

1. становище на електроинженер с чертежи, схеми, изчисления и указания за изпълнението им съгласно чл. 147, ал. 1, т. 14 ЗУТ;

2. разрешение за строеж на обекта.

(2) Операторът на разпределителната мрежа в срок до 30 дни от датата на постъпване на искането изготвя и предлага на лицето, подало искане по ал. 1, проект на договор за присъединяване на обекта при техническите изисквания, съдържащи се в издаденото становище и в разрешението за строеж.

(3) Процедурата по чл. 88, ал. 3, 4, 5 и 6 се прилага и относно искането за сключване на договор за присъединяване.

Чл. 93. Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява:

1. след установяване годността на обекта и съответствието му с техническите изисквания, посочени в договора за присъединяване, с подписване на тристранен констативен протокол между производителя, оператора на разпределителната мрежа и лицето по чл. 20а ЗЕВИ;

2. при неизпълнение на задължения на производителя по договора за присъединяване или при неспазване на срока за изграждане на централата;

3. при условия, предвидени в самия договор за присъединяване.

Раздел IV

Проектиране и изграждане на съоръженията за присъединяване

Чл. 94. (1) Мястото на присъединяване на ОПЕЕВИ съвпада с мястото, на което е монтирано средството за търговско измерване на потребяваната в имота електрическа енергия, само в случаите, когато инсталираната генерираща мощност не надвишава предоставената мощност за присъединяване на сградата като обект на клиент.

(2) При генерираща мощност, по-голяма от предоставената мощност, мястото на присъединяване може да не е в непосредствена близост до мястото, където е монтирано средството за търговско измерване на потребяваната в имота електрическа енергия на сградата като обект на клиент, и се определя от технически подходящата за тази мощност точка от разпределителната мрежа.

(3) При инсталирана мощност, по-голяма от 5 kVA, задължително се изисква изграждането на симетрична трифазна генерираща система.

(4) При извършване на проучването на мястото на присъединяване от мрежовия оператор производителят да бъде уведомен за мотивите за посоченото място за присъединяване.

Чл. 95. (1) След сключване на договор за присъединяване операторът на разпределителната мрежа

изготвя работните проекти за изграждане на съоръженията за присъединяване на обекта към разпределителната мрежа, но не по-късно от 30 дни от датата на сключване на договора.

(2) Операторът на разпределителната мрежа съгласува работните проекти по ал. 1 с лицето, с което е сключен договорът за присъединяване, в срока по ал. 1 по отношение на:

1. мястото на присъединяване;

2. разположението и вида на съоръженията на територията на ОПЕЕВИ и свързаните с тях сервитутни зони.

(3) Операторът на разпределителната мрежа изгражда съоръженията за присъединяване в договорените срокове и етапи, като осигурява тяхното въвеждане в експлоатация по реда на ЗУТ, но не по-късно от 30 дни от датата на заявлението за извършено монтиране на инсталация за производство на електрическа енергия по чл. 31 ЗЕВИ.

(4) Лицето, с което се сключва договор за присъединяване, може да поеме задължение за:

1. изпълнение на определен вид проектни строителни и монтажни работи по присъединяването, по работния проект по ал. 1;

2. изграждане на съоръженията за присъединяване със съгласието на оператора на разпределителната мрежа.

(5) В случаите по ал. 4 операторът на разпределителната мрежа съгласува проектните работи и извършва контрол по изпълнението на строителните и монтажните работи в съответствие с проектните разработки и техническите спецификации по ред, установен в договора за присъединяване.

(6) Изградените съоръжения за присъединяване по ал. 5 се прехвърлят възмездно в собственост на оператора на разпределителната мрежа на база на взаимно признати разходи в срок не по-дълъг от 90 дни от въвеждането в експлоатация.

(7) Операторът на разпределителната мрежа съгласува становището на правоспособен електроинженер за ОПЕЕВИ в обем, достатъчен за доказване изпълнението на условията за присъединяване.

(8) Производителят изгражда ОПЕЕВИ за своя сметка при спазване на условията съгласно сключения договор за присъединяване.

(9) За присъединяването на ОПЕЕВИ към електрическата мрежа възложителят заплаща на оператора на разпределителната мрежа цена за присъединяване съгласно ЗЕВИ по начин и в срокове, определени в договора за присъединяване.

(10) В случаите, когато съоръженията за присъединяване се изграждат по реда на чл. 95, ал. 4, цената за присъединяване и направените взаимно признати разходи за тези съоръжения се компенсират при условия, определени в договора за присъединяване.

(11) В процеса на строителството възложителят е длъжен да осигурява достъп на упълномощени представители на оператора на разпределителната мрежа до електрическите уредби на обекта за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници.

Раздел V

Присъединяване към разпределителната мрежа

Чл. 96. (1) След изграждане на обекта по чл. 24, т. 1 и 2 ЗЕВИ за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници производителят подава заявление за извършено монтиране на инсталацията. Към заявлението се прилагат:

1. декларация за съответствие на основните елементи на обекта за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници;

2. декларация от лицето по чл. 20а ЗЕВИ за извършване монтажа на съоръженията съгласно техническите изисквания;

3. протокол със стойностите на основните настроени параметри на задействане и времезакъснение за всяка защита;

4. чертежи/документация при несъществени промени по време на строителството.

(2) Когато представените документи по ал. 1 са непълни или не отговарят на изискванията на наредбата, операторът на разпределителната мрежа писмено уведомява лицето, което е подало заявлението, в 7-дневен срок от датата на подаването му.

(3) Лицето, подало заявлението, отстранява непълнотите и несъответствията в документите или представя допълнително необходимите документи и информация в 7-дневен срок от датата на получаване на уведомлението по ал. 2.

(4) Заявлението се счита за невалидно, когато непълнотите и несъответствията в заявлението не са отстранени в срока по ал. 3.

(5) Когато заявлението отговаря на изискванията по ал. 1, операторът на разпределителната мрежа в 7-дневен срок насрочва дата за установяване на годността за ползване на ОПЕЕВИ и съответствието му с техническите

параметри и изисквания от договора за присъединяване в присъствието на производителя и лицето по чл. 20а ЗЕВИ. За насрочената дата операторът на разпределителната мрежа уведомява писмено производителя и лицето по чл. 20а ЗЕВИ, като тази дата трябва да бъде до 14 дни от приемане на заявлението.

(6) Производителят заедно с оператора на разпределителната мрежа и лицето по чл. 20а ЗЕВИ съставят и подписват констативен протокол по образец на оператора на мрежата. При наличие на забележки и предписания в констативния протокол производителят след отстраняването им подава ново заявление по чл. 96, ал. 1.

(7) След подписване на констативния протокол за постигнато съответствие с договорените параметри включването на обекта в паралел с мрежата се осъществява след представяне от производителя на:

1. декларация, че приема да ползва мрежата при Общи условия за получаване на достъп до разпределителната мрежа на оператора;

2. копие от сключен договор за изкупуване на произведената електрическа енергия с крайния снабдител (за регулирания пазар) или с търговец на електрическа енергия (за свободния пазар).

(8) Производителят носи отговорност за щети, причинени на оператора на разпределителната мрежа от неизправност или необезопасяване на собствените му електрически уредби, мрежи и инсталации или от неправилни или неправомерни действия на оперативния му персонал.

Раздел VI

Технически изисквания към обектите за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници при присъединяването им към разпределителната мрежа

Чл. 97. (1) При изготвянето на условията за присъединяване операторът на разпределителната мрежа определя техническите изисквания, които се изпълняват за присъединяване към електрическата мрежа.

(2) Техническите изисквания по ал. 1 се отнасят за съоръженията и обекта на производителя, които влияят на качеството на електрическата енергия (съгласно БДС EN 50160) и трябва да бъдат съвместими с използваните в електрическата мрежа.

(3) Техническите изисквания се задават по начин, позволяващ използването им от производителя в процеса на проектиране и изграждане.

(4) Условията за присъединяване включват технически изисквания:

1. към електрическите уредби на ОПЕЕВИ;

2. към електрическите генератори/инвертори и помощните им системи;

3. към релейните защиты и автоматики;

4. към средствата за търговско измерване на електрическа енергия;

5. за качеството на произвежданата електрическа енергия съгласно БДС EN 50160.

(5) Техническите изисквания по ал. 4 се определят съобразно конкретните условия в мястото на присъединяване към електрическата мрежа. За ОПЕЕВИ трябва да са изпълнени следните технически изисквания:

1. използване само на вятърни генератори с променлива скорост;

2. способност за работа в честотния диапазон от 47,5 до 51,5 Hz;

3. способност за работа в диапазона $U=(0,8?1,15)*U_n$ в мястото на присъединяване към разпределителната мрежа.

(6) За ОПЕЕВИ, произвеждащи електрическа енергия, които се присъединяват към разпределителната мрежа, не се допуска работа в "островен режим".

Чл. 98. (1) Операторът на разпределителната мрежа определя и задава на производителя режимите на работа, релейните защиты и автоматиките на обекта.

(2) Производителят е длъжен да осигури изпълнението на зададените настройки и режими и да не ги променя самоволно без изричното разрешение на оператора на разпределителната мрежа.

Чл. 99. (1) Техническата информация по чл. 88 включва следните основни данни:

1. ниво на напрежение;

2. скица на имота;

3. обща инсталирана мощност на обекта и вид на първичния енергоизточник.

(2) Според вида на генераторите/типа на инверторите информацията по чл. 88 и чл. 80, ал. 2 включва и следните данни:

1. за ротационни генератори:

а) тип на генератора;

б) кратност на ударен ток на късо съединение към номинален ток ($I_{к.с.}/I_n$);

в) кратност на пусковия ток към номинален ток ($I_{пуск}/I_n$);

г) възможности за регулиране по активна и реактивна мощност;

д) диапазон на поддържане на $\cos \varphi$;

е) допълнително за вятърни генератори:

– коефициент на фликер;

– ъгъл на фликер ефекта;

2. за инвертори:

а) вид и режим на работа на инвертора;

б) нелинейни изкривявания (THDi).

Чл. 100. (1) В процеса на редовна експлоатация при предвиждане или възникване на промяна в техническите данни на обекта производителят представя на оператора на разпределителната мрежа актуализирана информация в срок не по-късно от:

1. един месец преди осъществяването на проект за промяна;

2. три дни след възникването на промяна вследствие на авария или ремонт.

(2) В случай че техническите характеристики на обекта за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници значително се отклоняват от тези, записани в договора за присъединяване, операторът на разпределителната мрежа има право временно да преустанови достъпа на обекта до разпределителната мрежа до привеждането му в съответствие с изискванията на договора за присъединяване.

Чл. 101. За всички неуредени в тази глава случаи се прилагат разпоредбите на глава четвърта.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ НА ОПЕРАТОРИ НА РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИТЕ МРЕЖИ КЪМ ПРЕНОСНАТА МРЕЖА

Глава шеста

РЕД ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

Раздел I

Искане за проучване за присъединяване

Чл. 102. (1) Присъединявани обекти на операторите на разпределителните мрежи по чл. 116а ЗЕ по смисъла на тази наредба са:

1. разпределителна уредба високо на средно напрежение, която не е елемент от преносната електрическа мрежа по смисъла на § 1, т. 20 от допълнителните разпоредби на ЗЕ, присъединена към елемент от преносната мрежа чрез присъединителен/ни електропровод/и високо напрежение;

2. разпределителна уредба средно напрежение, собственост на оператора на разпределителната мрежа, присъединена към електрическа уредба средно напрежение, собственост на оператора на преносната мрежа, чрез присъединителен/ни електропровод/и средно напрежение, собственост на оператора на разпределителната мрежа;

3. присъединителен електропровод високо или средно напрежение, собственост на оператора на разпределителната мрежа, присъединен към преносната мрежа.

(2) За проучване на условията и начина за присъединяване на обект на оператора на разпределителната мрежа към преносната мрежа операторът на разпределителната мрежа подава писмено искане до оператора на преносната мрежа при:

1. изграждане на нов обект;

2. увеличаване на присъединената мощност на съществуващ обект.

(3) Проучването се заплаща по ценоразпис на услугите на оператора на преносната мрежа.

(4) Когато към обекта се присъединяват и електропроизводствени мощности, които ще работят в паралел с електроенергийната система, освен искането по ал. 1 се подават и документи по реда на част трета.

Чл. 103. (1) В искането за проучване се посочват:

1. местонахождението (адресът) и предназначението на обекта;
2. нивото на напрежение в мястото на присъединяване;
3. предоставената мощност;
4. присъединената мощност;
5. техническите параметри и схемите на присъединявания обект;
6. броят на независимите източници на електроенергия към присъединявания обект;
7. сроковете и етапите за въвеждане на обекта в експлоатация.

(2) Операторът на разпределителната мрежа може да посочи и други характеристики на присъединявания обект, които счита, че са от значение за извършване на проучването на условията за присъединяване.

(3) За извършване на проучването операторът на преносната мрежа може да поиска допълнителна информация за характеристиките на присъединявания обект, свързана с правилата за управление на ЕЕС по чл. 83 ЗЕ.

(4) Предоставената мощност се посочва за целия обект, включително и на поетапно въвеждане в експлоатация на отделни части на присъединявания обект.

Раздел II

Условия за присъединяване

Чл. 104. (1) Операторът на преносната мрежа извършва проучване и определя условия за присъединяване в случаите по чл. 102, ал. 1, когато присъединяването към съществуваща електрическа подстанция високо напрежение на средно напрежение, собственост на оператора на преносната мрежа, налага увеличаване на присъединената мощност на същата и подмяна на съоръжения за присъединяване.

(2) С изключение на случаите по ал. 1 взаимоотношенията между оператора на преносната мрежа и оператора на съответната разпределителна мрежа се уреждат със съгласувателно становище от страна на оператора на преносната мрежа.

(3) Операторът на преносната мрежа създава досие за всеки присъединяван обект по ал. 1, в което се съхраняват всички документи по присъединяването.

Чл. 105. Условията за присъединяване се определят съобразно:

1. изискванията на ЗЕ, наредбите и правилата по чл. 83, ал. 1 ЗЕ;

2. предоставената информация в искането по чл. 102, включително за географското (териториалното) разположение на обекта;

3. резултатите от извършеното проучване за техническите възможности и начина на присъединяване към преносната мрежа.

Чл. 106. (1) Условието за присъединяване съдържа информация за съоръженията за присъединяване и технически изисквания на оператора на преносната мрежа към електрическите уредби и съоръжения на обекта на оператор на разпределителната мрежа относно:

1. предоставената мощност;

2. номиналното напрежение на електрическата мрежа, към която ще бъде присъединен обектът;

3. начина и местата на присъединяване към съществуващата преносна мрежа;

4. разширението и/или повишаването на преносните възможности и трансформаторните мощности на съществуващата електрическа мрежа;

5. сервитутните зони на съоръженията – размери и видове сервитутни права;

6. групите на свързване и начина на заземяване на звездните центрове на силовите трансформатори;

7. метрологичните и техническите характеристики на токовете и напрежените трансформатори за търговско измерване;

8. комутационните апарати на страна високо напрежение;

9. релейните защиты и устройства за автоматика на страна високо напрежение и препоръките за техните настройки;

10. мерките за защита от пренапрежения;

11. съоръженията за телемеханика;

12. средствата за връзка с преносния оператор;

13. вида, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване.

(2) В условията за присъединяване се включват и изисквания към съоръженията за присъединяване на обектите.

(3) В условията за присъединяване се определят и:

1. задълженията на страните по изграждане на присъединяването;

2. крайният срок за изграждане на присъединяването;

3. задълженията на страните по предоставяне на вещни права на територията на имота и/или осигуряване на сервитутни права в имоти на трети лица.

(4) Операторът на преносната мрежа предлага ниво на напрежението, към което да се присъедини обектът в зависимост от:

1. големината на присъединяваната мощност;

2. предназначението на обекта;

3. преносната възможност на съществуващата преносна мрежа.

(5) В условията за присъединяване операторът на преносната мрежа определя предварителна стойност на цената за присъединяване на база действителните разходи при оптимална схема на присъединяване съгласно наредбата по чл. 36, ал. 3 ЗЕ.

Чл. 107. (1) Когато при проучването се установи, че присъединяваният обект и/или съоръженията за присъединяване засягат съществуващи електрически съоръжения, изместването им се извършва от и за сметка на оператора на разпределителната мрежа след одобряване по реда на ЗУТ на съгласуваните с оператора на преносната мрежа проекти, ако засегнатите съоръжения:

1. принадлежат към преносната електрическа мрежа, или

2. са електрически съоръжения за присъединяване на обекти на производител или клиент на

електрическа енергия, собственост на трето лице, и са изградени по реда на ЗУТ.

(2) Операторът на преносната мрежа посочва изискванията по ал. 1 в становището за условията за присъединяване.

(3) Операторът на преносната мрежа може да ползва безвъзмездно части от присъединявания обект за монтиране, поддържане и експлоатация на средства за измерване и спомагателни мрежи за комуникация и управление, свързани с преноса и измерването на електрическа енергия.

Чл. 108. (1) Операторът на преносната мрежа може мотивирано да откаже да присъедини изцяло или частично обект към преносната мрежа при заявените условия при техническа невъзможност присъединяването да се осъществи в заявения срок за въвеждане на обекта в експлоатация.

(2) В случаите по ал. 1 операторът на преносната мрежа посочва срок, в който ще отстрани причините и осигури условия за присъединяване на обекта съобразно плановете за развитие на мрежата и договорите с други оператори на разпределителни мрежи и клиенти.

(3) Операторът на разпределителната мрежа може да обжалва отказа пред ДКЕВР при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

Раздел III

Ред за сключване на предварителен договор и договор за присъединяване

Чл. 109. (1) Операторът на преносната мрежа изготвя и предлага на оператора на разпределителната мрежа проект на предварителен договор за условията за присъединяване в срок от 30 дни считано от датата на постъпване на искането за проучване.

(2) При сложни схеми на присъединяване срокът по ал. 1 може да се удължи по взаимно споразумение между страните.

(3) В случаите на присъединяване на електропроводи СрН елементи на разпределителната мрежа към съществуваща разпределителна уредба СрН, собственост на оператора на преносната мрежа, сключването на предварителен договор не се изисква, а се издава становище.

Чл. 110. При непостигане на споразумение по предложени проект на предварителен договор операторът на разпределителната мрежа може да обжалва предложените условия за присъединяване при условията и по реда на чл. 22 ЗЕ.

Чл. 111. (1) Операторът на разпределителната мрежа подава до оператора на преносната мрежа писмено искане за сключване на договор за присъединяване и прилага:

1. нотариално заверено пълномощно на лицето, упълномощено да го представлява;

2. разрешение за строеж на присъединявания обект;

3. одобрен инвестиционен проект – част архитектурна и част електрически уредби и инсталации на обекта в частта, засягаща монтирането на съоръженията за присъединяване и подхода към тях, съобразени със становището за условията за присъединяване;

4. информация за броя, местонахождението, схемите на свързване и техническите параметри на обекти на производители на електрическа енергия, присъединени към обекта.

(2) В искането по ал. 1 операторът на разпределителната мрежа може да предложи промени на условия, посочени в предварителния договор за присъединяване.

(3) Когато операторът на разпределителната мрежа не е собственик на имота, в който е разположен обектът за присъединяване, представя нотариално заверено съгласие на собственика на имота с определените в предварителния договор условия, начин на присъединяване и сервитутни зони на съоръженията.

Чл. 112. (1) Операторът на преносната мрежа съгласува представените части от проекта по чл. 111, ал. 1, т. 3, подготвя договор за присъединяване и изпраща писмена покана за сключването му в едномесечен срок от подаване на искането и документите.

(2) Когато не е започнала процедура по сключването на договор за присъединяване в срок две години от сключването на предварителния договор за условията за присъединяване, се подава ново искане за проучване за присъединяване на обекта.

Раздел IV

Договор за присъединяване на обект на оператор на разпределителната мрежа

Чл. 113. (1) С договора за присъединяване се определят:

1. правата и задълженията на оператора на преносната мрежа и съответния оператор на разпределителната мрежа;

2. необходимите условия за присъединяване на обекта към преносната мрежа.

(2) Договорът за присъединяване се съобразява с интересите на страните и реалните технически възможности на преносната мрежа в района на обекта към датата на сключването му.

Чл. 114. (1) Договорът за присъединяване може да предвижда етапност при изграждане на съоръженията за присъединяване по отношение на предоставената и присъединената мощност.

(2) В договора по ал. 1 се определя цена за всеки етап, съответстваща на непосредствените разходи за осигуряване на предоставената и присъединена мощност.

(3) Всички демонтажни работи на съоръжения в отделните етапи се изпълняват от собственика на съоръженията и са за сметка на страната, която е заявила етапите на изграждане.

Чл. 115. (1) В договора за присъединяване се включват клаузи за:

1. вида и техническите параметри на електрическите уредби и съоръжения съгласно предварителния договор за условията за присъединяване и съгласуваните проекти;

2. предоставената мощност, която операторът на преносната мрежа да осигурява в мястото на присъединяване, диференцирана по категории осигуреност на електроснабдяването;

3. присъединената мощност, за която са оразмерени съоръженията за присъединяване, диференцирана по категории осигуреност на електроснабдяването;

4. нивото на напрежение в мястото на присъединяване;

5. вида, техническите параметри, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване, на управляващите и комуникационни устройства към тях, както и тарифите за измерване на електрическата енергия;

6. границите на собственост на електрическите съоръжения;

7. техническите средства, режима и начина за управление на товарите;

8. техническите средства за телемеханика в уредбите на оператора на разпределителните мрежи;

9. техническите параметри на обекти на производители на електрическа енергия, присъединени към обекта;

10. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация с разрешение за ползване на съоръженията за присъединяване;

11. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация с разрешение за ползване на присъединяваните обекти;

12. условията за промяна на договорените мощности през времетраенето на договора;

13. финансовите взаимоотношения между страните;
14. цената за присъединяване на обекта към преносната мрежа;
15. задълженията за двете страни да пазят съоръженията на другата страна и да осигуряват достъп до тях;
16. условията и реда за изменяне и допълване на договора;
17. неустойките;
18. възможностите и последиците при заместване на страна по договора с трето лице.

(2) Неразделна част от договора за присъединяване са работните проекти на електрическите уредби и съоръжения по ал. 1, т. 1.

Чл. 116. Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява след представяне на документ за въвеждане в експлоатация при условията и по реда на ЗУТ, освен ако в договора не е предвидено друго.

Раздел V

Проектиране и изграждане на съоръженията за присъединяване

Чл. 117. (1) След сключване на договор за присъединяване операторът на преносната мрежа изготвя и съгласува работните проекти за изграждане на съоръженията за присъединяване на обекта за своя сметка.

(2) Операторът на преносната мрежа съгласува работните проекти по ал. 1 с оператора на разпределителната мрежа, с който е сключен договорът за присъединяване, по отношение на:

1. мястото на присъединяване;
2. разположението и вида на съоръженията на територията на обекта и свързаните с тях сервитутни зони;
3. границата на собственост на електрическите съоръжения;
4. етапите и сроковете за изграждане.

(3) Операторът на преносната мрежа започва изграждането на съоръженията за присъединяване след

учредяване на сервитутни права от собственика на имота.

(4) Операторът на преносната мрежа изгражда съоръженията за присъединяване за своя сметка в договорените срокове и етапи и осигурява тяхното въвеждане в експлоатация по реда на ЗУТ.

(5) Операторът на разпределителната мрежа, с който се сключва договор за присъединяване, може да поеме задължение за изпълнение на определен вид строителни и монтажни работи по присъединяването със съгласието на оператора на преносната мрежа. Операторът на преносната мрежа отразява поетото задължение в работните проекти и договора.

(6) При обекти със специфични характеристики или срокове за въвеждане в експлоатация съоръженията за присъединяване може да се изградят от оператора на разпределителната мрежа, с който е сключен договорът за присъединяване, със съгласието на оператора на преносната мрежа.

(7) В случаите по ал. 6 операторът на преносната мрежа извършва контрол по изпълнението на строителните и монтажните работи в съответствие с проектите и техническите спецификации по ред, установен в договора за присъединяване.

(8) Изградените съоръжения за присъединяване по ал. 5 и 6 се прехвърлят възмездно в собственост на оператора на преносната мрежа на база взаимно признати разходи.

(9) Съоръженията за присъединяване могат да се изградят на етапи, за отделни части на обекта при условията и по реда на ЗУТ.

(10) Операторът на преносната мрежа е длъжен да предостави допълнителна информация за осигуряване на техническа съвместимост на присъединявания обект с преносната мрежа съгласно правилата по чл. 83, ал. 1 ЗЕ, както и за:

1. токове на къси и земни съединения в мястото на присъединяване;

2. изисквания към релейните защиты и автоматики;

3. начин на заземяване.

Чл. 118. (1) За присъединяването на обект на оператора на разпределителната мрежа към оператора на преносната мрежа операторът на разпределителната мрежа заплаща цена за присъединяване съгласно наредбата по чл. 36, ал. 3 ЗЕ по начин и в срокове, определени в договора за присъединяване.

(2) В случаите, когато съоръженията за присъединяване се изградят по реда на чл. 95, ал. 5 и 6,

цената за присъединяване и направените взаимно признати разходи за тези съоръжения се компенсират при условия, определени в договора за присъединяване.

Раздел VI

Въвеждане в експлоатация на съоръжения за присъединяване на операторите на разпределителни мрежи към преносната мрежа

Чл. 119. (1) Електрическите съоръжения за присъединяване на обект на оператора на разпределителната мрежа към преносната мрежа се поставят под напрежение до границата на собственост само от оператора на преносната мрежа или от упълномощени от него лица в 7-дневен срок след сключване на всички договори между операторите, съгласно ПТЕЕ и при наличие на документи за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване, издадени при условията и по реда на ЗУТ.

(2) В случаите на провеждане на 72-часови проби на машини и съоръжения в обекта електрическите съоръжения за присъединяване се поставят под напрежение след писмено искане от оператора на разпределителна мрежа.

Чл. 120. Когато съоръженията за присъединяване са изградени по реда на чл. 95, ал. 5 и 6, те се поставят под напрежение след прехвърляне на собствеността върху съоръженията, правото на собственост или правото на строеж върху съответната част от имота и учредяване на сервитутни права, в съответствие с договора за присъединяване.

Чл. 121. Преди поставянето под напрежение на електрическите уредби за високо напрежение, собственост на оператора на разпределителната мрежа, същият представя на оператора на преносната мрежа:

1. еднолинейните схеми на електрическите уредби високо напрежение;
2. паспортните данни на производителя за първичните съоръжения за присъединяване;
3. описание и данни за автоматичните регулации (по напрежение, по реактивна мощност и др.);
4. описание и настройки на използваните автоматични устройства за съоръжения високо напрежение;
5. блоковата схема на организацията на релейната защита на страна високо напрежение;
6. данни за настройките на релейните защиты в първични величини;
7. данни и схеми за средствата, чрез които обектът се включва в автоматизираната система за диспечерско управление;
8. протоколите за изпитване на заземителни и мълниезащитни инсталации.

Чл. 122. (1) Операторът на разпределителната мрежа поставя под напрежение съоръженията си след

границата на собственост при спазване на техническите изисквания за сигурност, качество на електрическата енергия и безопасност.

(2) Операторът на разпределителната мрежа носи отговорност за вреди, причинени на оператора на преносната мрежа от неизправност или необезопасяване на собствените си електрически уредби и съоръжения при поставянето им под напрежение по реда на ал. 1.

Чл. 123. (1) Операторът на преносната мрежа може да използва собствените си съоръжения, чрез които е присъединил обект на оператора на разпределителната мрежа, за присъединяване на обекти на други клиенти, когато не се нарушават договорените мощности.

(2) Операторът на преносната мрежа може да разширява електрическата мрежа в района на обекта, като изгражда за своя сметка нови части от мрежата от уредби – собственост на оператора на разпределителната мрежа, при условия, определени в договорите за присъединяване.

Раздел VII

Граница на собственост на електрическите съоръжения

Чл. 124. Границата на собственост между електрическите съоръжения на оператора на преносната мрежа и съответно оператора на разпределителната мрежа се определя от:

1. начина на присъединяване;
2. вида на съоръженията за присъединяване.

Чл. 125. (1) При присъединяване на електрическа уредба на оператора на разпределителната мрежа чрез електропровод, собственост на оператора на преносната мрежа, границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници към уредбата на оператора на разпределителната мрежа – при кабелен електропровод;
2. клемите за присъединяване на проводниците на електропровода към проходните изолатори за преминаване през външните стени на уредбата на оператора на разпределителната мрежа – при въздушен електропровод и закрыта уредба на оператора на разпределителната мрежа;
3. клемите за присъединяване на проводниците към съоръженията на уредбата на оператора на разпределителната мрежа – при въздушен електропровод и открита уредба на оператора на разпределителната мрежа;
4. клемите за присъединяване на електропровод на оператора на разпределителната мрежа към електропровод, собственост на оператора на преносната мрежа.

(2) Алинея 1 се прилага и когато електрическа уредба на оператора на разпределителната мрежа се присъединява към електрическа уредба на оператора на преносната мрежа чрез електропровод, собственост на оператора на разпределителната мрежа.

Чл. 126. (1) В случаите по чл. 125, ал. 1 системата за търговско измерване на електрическа енергия и мощност, управляващи тарифите и спомагателните устройства за търговско измерване, се доставят и поддържат от и за сметка на оператора на преносната мрежа и са негова собственост.

(2) В случаите по чл. 125, ал. 1 устройствата за защита от пренапрежения са собственост на оператора на разпределителната мрежа и се доставят, монтират и поддържат от него и за негова сметка, когато са разположени преди границата на собственост откъм страната на електропровода.

(3) В случаите по чл. 125, ал. 2, когато уредбата на оператора на преносната мрежа е за средно напрежение, средствата за търговско измерване на електрическа енергия и мощност се монтират на трансформаторните въводи в същата уредба.

Чл. 127. (1) Съоръженията на оператора на разпределителната мрежа, по които преминава електрическа енергия преди нейното измерване, както и устройствата по чл. 126, ал. 1 и електрическите вериги между тях се защитават срещу неправомерен достъп.

(2) Средствата за търговско измерване и устройствата, управляващи тарифите по чл. 126, ал. 1, се разполагат така, че операторът на разпределителната мрежа да има достъп за контрол на измерените величини.

Глава седма

ЕЛЕКТРИЧЕСКИ МОЩНОСТИ

Раздел I

Определяне на електрическите мощности

Чл. 128. (1) Предоставената мощност се заявява от оператора на разпределителната мрежа в искането по чл. 102 на база максимален товар в продължение на повече от един час.

(2) Предоставената мощност и нивото на напрежение в мястото на присъединяване определят техническите параметри, по които се извършва изборът на средствата за търговско измерване.

(3) Нивото на номинално напрежение на предоставената мощност се договаря по предложение на оператора на разпределителната мрежа.

Чл. 129. (1) Присъединената мощност определя минималните технически параметри, по които се проектират и изграждат съоръженията за присъединяване.

(2) Присъединената мощност се определя от оператора на преносната мрежа в границите от 110 до 130 % от предоставената мощност, осигурявайки резерв за увеличаване на предоставената мощност в бъдещ период.

(3) Нивото на напрежение и факторът на мощността на присъединената мощност не могат да се различават от тези на предоставената мощност.

(4) За обекти на оператора на разпределителната мрежа със заявена предоставена мощност по чл. 128, по-голяма от 40 MW, присъединената мощност се определя от оператора на разпределителната мрежа съгласувано с оператора на преносната мрежа.

(5) В случаите по ал. 4 не се прилагат ограниченията по ал. 3.

Раздел II

Контрол на електрическите мощности

Чл. 130. (1) Електрическите мощности се контролират чрез регистриране на стойностите им от средствата за търговско измерване.

(2) За максимална пренесена активна мощност за даден месец се счита онази максимална средна стойност за петнадесетминутен интервал, измерена в рамките на един месец.

Раздел III

Промяна на договорените електрически мощности

Чл. 131. (1) Предоставената и присъединена мощност може да се увеличи или намали до изтичане срока на договора.

(2) В случаите по ал. 1, когато се увеличават предоставената и присъединената мощност, операторът на разпределителната мрежа подава ново искане до оператора на преносната мрежа по реда на глава шеста.

(3) Извършените проектни и строителни работи по ал. 1, необходимостта от които отпада след промяната, са за сметка на оператора на разпределителната мрежа.

Чл. 132. След изграждане на съоръженията за присъединяване договорената предоставена и присъединена мощност може да се намали по искане на оператора на разпределителната мрежа и след заплащане на цена за присъединяване в размер на първоначално договорените мощности.

Чл. 133. (1) След изграждане на съоръженията за присъединяване може да се увеличи договорената предоставена мощност до размера на присъединената по искане на оператора на разпределителната мрежа. Операторът на разпределителната мрежа не дължи нова цена за присъединяване за надвишението.

(2) Когато месечната максимална пренасяна активна мощност в два последователни месеца е по-голяма от договорената предоставена мощност и операторът на разпределителната мрежа не е заявил увеличение в други по-големи размери, от следващия месец за предоставена мощност се приема по-голямата от двете месечни максимални пренасяни мощности, но не повече от присъединената мощност. Промяната се отразява в договор между оператора на преносната мрежа и оператора на разпределителната мрежа.

(3) В случаите по ал. 1 и 2 средствата за търговско измерване се подменят от и за сметка на оператора на преносната мрежа.

Чл. 134. (1) Предоставената мощност може да се увеличи над договорената присъединена мощност след предварително писмено съгласие на оператора на преносната мрежа и промяна в договора по чл. 133, ал. 2 между операторите, при условие че:

1. техническите параметри на съоръженията за присъединяване и на преносната мрежа позволяват това;

2. увеличението не води до смущения или до снижаване сигурността на снабдяване на други клиенти;

3. увеличението не води до смущаващи обратни въздействия върху устройства на оператора на преносната мрежа или на трети лица.

(2) В случаите по ал. 1 операторът на разпределителната мрежа доплаща цена в размер на предизвиканите разходи съгласно наредбата на чл. 36, ал. 3 ЗЕ.

(3) В случаите по ал. 1 при необходимост от подмяна на средствата за търговско измерване тя се извършва от и за сметка на оператора на преносната мрежа.

(4) Операторът на разпределителната мрежа подава писмено искане по реда на чл. 102, когато:

1. не са изпълнени условията по ал. 1;

2. се изисква проектиране и изграждане на нови съоръжения за присъединяване за увеличаване на договорената предоставена и присъединена мощност.

Раздел IV

Преустановяване на присъединяването и на преноса на електрическа енергия

Чл. 135. (1) Операторът на преносната мрежа може да преустанови преноса на електрическа енергия през преносната мрежа към оператора на разпределителната мрежа без предварително предизвестие в случай на:

1. ограничителен режим за снабдяване с електрическа енергия при условията на чл. 72, ал. 1 ЗЕ;
2. временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия при условията на чл. 73, ал. 1 ЗЕ;
3. ограничения на преноса от зареждане на режимна автоматика в ЕЕС;
4. предотвратяване на непосредствена опасност за здравето и сигурността на хора или съоръжения;
5. повреди в преносната мрежа или съоръженията за присъединяване по независещи от оператора на преносната мрежа причини;
6. ползване на електрическа енергия, без да се измерва или ако неправилно се измерва със средства за търговско измерване;
7. извършване на оперативни превключвания в преносната мрежа за регулиране на натоварването или за повишаване сигурността на работа на мрежата, които не подлежат на планиране.

(2) Операторът на преносната мрежа може да преустанови временно преноса на електрическа енергия през преносната мрежа към обекти на оператора на разпределителната мрежа с предварително писмено предизвестие при:

1. планов ремонт или реконструкция на съоръжения от преносната мрежа;
2. планови прегледи на съоръжения, изискващи обезопасяване чрез изключването им;
3. други планови технически и оперативни мероприятия;
4. издадено разпореждане на други органи в съответствие с тяхната компетентност.

(3) Срокът за предизвестие по ал. 2 се определя в договора по чл. 133, ал. 2.

(4) Операторът на преносната мрежа може да преустанови присъединяването на обекти на оператора на разпределителната мрежа:

1. на обекти на оператора на разпределителната мрежа с високо напрежение, където е допуснато присъединяване на трето лице без изричното съгласие на оператора на преносната мрежа;

2. при неизпълнение в срок на предписание на контролен орган за отстраняване на нарушение;
3. на обекти на оператора на разпределителната мрежа, които внасят смущения в електроенергийната система;
4. при констатирано повреждане или друго въздействие върху средствата за търговско измерване или други електрически съоръжения – собственост на преносното предприятие и разположени в обекти на оператора на разпределителната мрежа, ако нанесените му щети и пропуснати ползи не са своевременно компенсирани;
5. при издадено разпореждане на други органи в съответствие с тяхната компетентност.

(5) За случаите по ал. 2, т. 3 и ал. 4, т. 1 – 4 се съставя двустранен констативен протокол.

(6) В сроковете по ал. 3 операторът на разпределителната мрежа има право да подаде писмено възражение пред органа на управление на оператора на преносната мрежа относно срока и основанието за преустановяване. Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и операторът на разпределителната мрежа се уведомява писмено за резултата.

Чл. 136. (1) Когато максималната пренесена активна мощност превиши договорената присъединена мощност, операторът на преносната мрежа може да прекрати присъединяването на обекти на оператора на разпределителната мрежа до отстраняването на причината в следните случаи:

1. за предотвратяване на непосредствена опасност за сигурността на лица или съоръжения;
2. за предотвратяване или прекратяване на смущения в качеството и сигурността на снабдяване на други клиенти или смущаващи обратни въздействия върху устройства на оператора на преносната мрежа или на трети лица;
3. когато след предупреждение от страна на оператора на преносната мрежа обекти на оператора на разпределителната мрежа продължат да надвишават договорената предоставена мощност.

(2) Преустановяването на присъединяването по ал. 1 се извършва след еднократно писмено предупреждение на оператора на разпределителната мрежа за нарушението със срок за отстраняването му не по-малък от 7 дни с изключение на случаите по ал. 1, т. 1, когато обстоятелствата налагат незабавно преустановяване на присъединяването.

(3) В срока по ал. 2 операторът на разпределителната мрежа може да подаде писмено възражение пред органа на управление на оператора на преносната мрежа относно срока и основанието за преустановяване. Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и операторът на разпределителната мрежа се

уведомява писмено за резултата.

Чл. 137. (1) Операторът на преносната мрежа възстановява присъединяването и/или преноса на електрическа енергия след отстраняване на причините за преустановяването им.

(2) В случаите по чл. 135, ал. 4 и чл. 136, ал. 1 операторът на преносната мрежа възстановява присъединяването и/или преноса на електрическа енергия, когато операторът на разпределителната мрежа е компенсирал разходите за преустановяване и възобновяване на преноса на електрическа енергия.

Чл. 138. (1) При обоснована необходимост и писмено искане на оператора на разпределителната мрежа или с трета страна операторът на преносната мрежа може съгласувано с оператора на разпределителната мрежа или третата страна да прекрати присъединяването на съществуващ обект на оператора на разпределителната мрежа или да изключи части от преносната мрежа за определен срок. Искането се подава най-късно 30 дни преди датата на преустановяването.

(2) При подаване на искането по ал. 1 се заплаща цена по ценоразпис на услугите на оператора на преносната мрежа.

(3) В случаите по ал. 1, когато преустановяването изисква изграждане на временни обходни връзки в мрежата, всички проектни и строителни работи се изпълняват от оператора на преносната мрежа и са за сметка на оператора на разпределителната мрежа или третата страна.

Чл. 139. Преустановяването на присъединяването и преноса на електрическа енергия се извършва въз основа на писмено нареждане на ръководителя на оператора на преносната мрежа или на упълномощено от него длъжностно лице.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "ВЕЦ на течащи води" е хидроенергийна система на естествени (течащи) води, която работи с неизравнен отток, т.е. използва естествения режим на реката. При нея напор се създава с помощта на деривационни или водоподпорни (язовирна стена, яз) съоръжения или с двете едновременно.

2. "Граница на собственост на електрическите съоръжения" са точките в конструкцията на предназначения за пренос на електрическа енергия съоръжения в присъединявания обект или електрическа централа, към които са свързани съоръженията за присъединяване.

3. "Електрическа мрежа" е електропреносна, съответно електроразпределителна мрежа.

4. "Електрическа централа" е:

а) съвкупност от терен, сгради и технологично оборудване за производство на електрическа енергия, или

б) съоръжения за производство на електрическа енергия в обект на клиент на електрическа енергия.

5. "Минимална схема на присъединяване" е най-икономичната съвкупност от електрически уредби и електропроводи за присъединяването на даден обект, определена в съответствие с изискванията на действащата нормативна уредба за устройство на територията, за устройство, безопасност и експлоатация на електрическите мрежи, техническите спецификации и използваните от оператора на преносната мрежа, съответно оператора на разпределителната мрежа, съоръжения и технологии за изграждане и за ремонтно-експлоатационно обслужване на мрежовата инфраструктура.

6. "Мрежови оператор" е оператор на електроразпределителна или електропреносна мрежа.

7. "Място на присъединяване към електрическата мрежа" е всяка от точките в конструкцията на електрическата мрежа, към която са свързани съоръженията за присъединяване на един или повече обекти на клиенти или на оператори на разпределителни мрежи, както и електрически централи.

8. "Обект на клиент" е съвкупност от терен, сгради, технологично оборудване, електрически съоръжения и приемници на електрическа енергия.

9. "Обект на оператор на разпределителна мрежа" е част от електроразпределителна мрежа.

10. "Оптимална схема на присъединяване" е съвкупност от електрически съоръжения за присъединяването на даден обект, определена в съответствие с бъдещото развитие на мрежата (в района на присъединявания обект) и изискванията на действащата нормативна уредба за устройство на територията, за устройство, безопасност и експлоатация на електрическите мрежи, техническите спецификации и използваните от оператора на преносната мрежа, съответно оператора на разпределителната мрежа съоръжения, технологии за изграждане и за ремонтно-експлоатационно обслужване на мрежовата инфраструктура.

11. "Предоставена мощност" е онази максимална активна мощност, за която операторът на преносната мрежа или съответният оператор на разпределителна мрежа съгласно договора за присъединяване осигурява на клиента възможност за ползване на границата на собственост на електрическите съоръжения или за пренос към разпределителна мрежа в мястото на присъединяване на обект на оператора на разпределителната мрежа и се характеризира с ниво на номинално напрежение и брой на фазите, на които се доставя, при фактор на мощността не по-нисък от 0,9.

12. "Присъединена мощност" е допустимата максимална активна мощност, съответстваща на преносните възможности на съответната мрежа и на съоръженията за присъединяване в мястото на присъединяване на обект на клиент или на оператор на разпределителна мрежа.

13. "Приемник на електрическа енергия" е уред или технологична инсталация за преобразуване на електрическа

енергия в процеса на нейното използване в друг вид енергия – механична, топлинна, химична, светлинна, звукова или магнитна.

14. "Съоръжения за присъединяване" са съвкупност от електропроводи, електрически уредби и друго електрическо оборудване, предназначени за пренос, преобразуване и доставка на електрическа енергия от електрическата мрежа до електрическите съоръжения на обект на клиент или на оператор на разпределителна мрежа или от централа до електрическата мрежа.

15. "Техническа спецификация" е документ, изготвен от оператора на преносната мрежа, съответно оператор на разпределителна мрежа, в който са специфицирани техническите изисквания (за изграждане) на електрическите уредби и електропроводите.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Заварените при влизане в сила на тази наредба незавършени процедури по присъединяване се завършват по реда на тази наредба.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 4. Наредбата е приета на основание чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката с решение по протокол № 30 от 24.02.2014 г. на ДКЕВР.